

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

SANCTIUNI PENALE ALTERNATIVE LA PEDEAPSA ÎNCHISORII
ÎN STATE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

APRILIE 2019

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru, consilier parlamentar

Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților

ABSTRACT

Sanctiunile penale alternative¹ la pedeapsa închisorii reprezintă o soluție pentru eliminarea efectelor negative ale detenției și o consecință a evoluției și umanizării pedepsei.

Prezentul studiu încearcă o prezentare sintetică și comparativă a instituției pedepselor penale alternative și a modalităților în care acestea pot fi puse în executare.

Astfel, a fost abordată problematica sancțiunilor penale neprivative care sunt definite în cel mai simplu mod ca acele măsuri penale care nu-l lipsesc pe individ de libertatea sa și care îi permit să se reabiliteze fără a petrece o anumită perioadă de timp într-un penitenciar. Aceste măsuri alternative non custodiale sunt de două tipuri și anume: cele care implică controlul inculpaților și cele care nu implică un astfel de control².

Este demn de reținut că sancțiunile penale alternative nu-l izolează pe făptuitor de familie, de modul său de viață obișnuit și îi permit să se autoeduce, să-și schimbe comportamentul antisocial și mentalitatea care îl determină să comită infracțiuni.

În această perspectivă, sancțiunile penale alternative³ la pedeapsa închisorii sunt definite ca substituenți ai pedepsei închisorii, luați de instanța de judecată cu ocazia aplicării unor sancțiuni cu consimțământul infractorului, având drept scop menținerea acestuia în libertate (comunitate), prin limitarea unor drepturi și libertăți, în paralel cu exercitarea unui control din partea unor servicii de specialitate.

În concordanță cu această definiție, s-a considerat că principalele sancțiuni penale alternative la pedeapsa închisorii sunt: probațiunea, amenda, munca în folosul comunității, suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate persoanei fizice și suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere cu obligația condamnatului de a presta o muncă în folosul comunității, amânarea aplicării pedepsei pentru persoana fizică, semidetenția (de tip italian sau francez) și detențiunea la sfârșit de săptămână (modelul portughez și spaniol).

Nu în ultimul rând, sunt prezentate date privind structura și cuantumul cheltuielilor aferente aplicării și implementării pedepselor în regim neprivativ de libertate, cu analiza avantajelor /dezavantajelor pedepsei închisorii în fața alternativelor detențiunii penitenciare și percepția societății asupra oportunității aplicării sancțiunilor penale și a măsurilor neprivative de libertate.

¹ http://www.era-comm.eu/detention_3/kiosk/pdf/s_c_317DT04_RO.pdf

² <http://legestart.ro/sanctiunile-neprivative-de-libertate/>

³ <http://www.prisonobservatory.org/upload/Good%20practice%20handbook%20AS.pdf>

CUPRINS

1. CONSIDERAȚII GENERALE	5
2. ASPECTE DE DREPT COMPARAT	7
BELGIA	7
CEHIA	10
DANEMARCA	14
FINLANDA	15
FRANȚA	17
ITALIA	20
IRLANDA	24
GERMANIA	26
MAREA BRITANIE	28
OLANDA	32
PORTUGALIA	33
SPANIA	34
SUEDIA	35
CONCLUZII	38

1. CONSIDERAȚII GENERALE

Imaginea de ansamblu a problematicei a fost abordată prin prezentarea importanței aplicării sancțiunilor penale și a măsurilor neprivative de libertate în contextul existenței unor dezavantaje ale pedepsei închisorii în fața alternativelor detenției penitenciare⁴.

Sancțiunile de drept penal se pot defini, în cel mai general mod, ca fiind urmările care decurg din nerespectarea unei norme juridice penale. Ele se clasifică în primul rând în: sancțiuni penale privative de libertate și sancțiuni penale neprivative de libertate. Acestea din urmă sunt acelea care nu-l lipsesc pe individ de libertatea sa. Ele ar trebui să se aplice mai des, deoarece privarea de libertate prezintă multe dezavantaje atât pentru individ, cât și pentru societate în ansamblul ei.

Libertatea persoanei⁵ este o cerință esențială într-o societate democratică⁶. Restrângerea libertății⁷ realizată fără un cadru normativ adecvat și în afara unui sistem juridic⁸ se poate transforma în una din cele mai grave atingeri ale drepturilor fundamentale, astfel încât nu doar libertatea de mișcare ar putea fi afectată, ci libertăți ale omului care sunt inviolabile, intangibile și care nu pot fi limitate prin măsuri de prevenție sau punitive (libertatea conștiinței, a gândirii, a opiniilor de orice fel, a credinței religioase, demnitatea umană, etc.)

Un argument care ar trebui să încurajeze instanțele să aplice sancțiunile alternative celor privative de libertate este supraaglomerarea închisorilor.

Ea este cel mai simplu înțeles ca un decalaj între numărul de locuri și cel de deținuți. Un alt argument în favoarea aplicării sancțiunilor neprivative de libertate este legat de resocializarea individului⁹.

Alternativele la sancțiunea privativă de libertate sunt de două feluri și anume: cele care implică supravegherea sau controlul condamnaților și cele care nu necesită o astfel de supraveghere.

Printre argumentele celor care au apreciat benefică aplicarea alternativelor la detenție se numără acelea că infractorul ar avea o șansă mai mare de îndreptare și de reintegrare, recuperarea socială ar fi mai scurtă, iar costurile sociale mai mici, apreciindu-se că penitenciarul nu asigură reeducarea persoanei condamnate.

Contraargumentele celor ce nu sunt de acord cu aplicarea acestor măsuri sunt și ele substanțiale: infractorul lăsat în libertate ar reprezenta un pericol pentru societate întrucât sunt mijloace insuficiente de supraveghere astfel încât ar comite și alte infracțiuni, pedeapsa aplicată neatingându-și scopul în acest mod și de asemenea nu ar exista siguranță întrucât infractorul poate recidiva și poate avea acces la mai multe mijloace de comitere de infracțiuni în stare de libertate.

În **România**, cadrul legal privind executarea pedepselor neprivative de libertate este dat de *Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor*

⁴ <http://www.prisonobservatory.org/upload/EPOinterestinginitiatives.pdf>

⁵ „Libertatea este fundamentul dreptului” – Mircea Djuvara, Fundamentul fenomenului juridic, Paris, 1913

⁶ <http://www.unibuc.ro/studies/Doctorate2014Martie/POPA%20FLAVIAN%20ALEXANDRU%20-%20Reglementari%20europene%20si%20jurisprudenta%20CEDO%20privind%20masurile%20preventive%20si%20aplicarea%20acestora%20in%20procesul%20penal%20roman/Teza%20doctorat%20rezumat.pdf>

⁷ <http://www.upm.ro/gidni/GIDNI-01/Law/Law%2001%2040.pdf>

⁸ <http://www.rsdr.ro/Art%2007.pdf>

⁹ http://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2010/drept/Groza_Dalina_Georgeta_Ro.pdf

măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 513 din 14 august 2013, intrată în vigoare de la 1 februarie 2014¹⁰ și cu modificările ulterioare.

Aplicarea sancțiunilor penale, indiferent de caracterul acestora, are ca scop prevenirea săvârșirii unor noi infracțiuni. Anumite sancțiuni penale presupun executarea în regimul detenției (privativ de libertate, în sistem penitenciar), în timp ce altele se înfățișează drept „*alternative la pedeapsa închisorii*”.¹¹

Este de remarcat că, la nivel internațional, există o serie de reglementări juridice care promovează necesitatea implementării sancțiunilor penale alternative la pedeapsa închisorii, dintre care amintim *Regulile de la Tokyo*, *Regulile de la Beijing*, *Recomandarea Comitetului de miniștri al statelor membre UE nr. (92) 16*, *referitoare la Regulamentul European privind sancțiunile și măsurile comunitare*.

„*Regulile de la Tokyo*” reprezintă un set de reguli minime care „reglementează participarea comunității și cooperarea cu organisme internaționale și non-guvernamentale (ONG-uri), cu voluntarii în procesul implementării și administrării măsurilor neprivative de libertate.”¹²

Suspendarea condiționată a executării pedepsei se subsumează categoriei sancțiunilor penale alternative la pedeapsa închisorii și în acest context se impune a fi percepută ca având fizionomia unei adevărate pedepse în sensul art. 52 din Codul Penal: „*Pedeapsa este o măsură de constrângere și un mijloc de reeducare a condamnatului. Prin executarea pedepsei se urmărește formarea unei atitudini corecte față de muncă, față de ordinea de drept și față de regulile de conviețuire socială*”.

Rațiunile de politică penală care fundamentează adoptarea acestei măsuri se axează în principal pe *paradigma justiției restitutive* (în antiteză cu cea a justiției represive clasice), care apreciază că scopul pedepsei aplicate poate fi atins în absența executării efective a acesteia, dată fiind pericolozitatea scăzută a condamnatului, dublată de încrederea în posibilitatea îndreptării acestuia într-o anumită perioadă de timp (*termen de încercare*).

Nu trebuie omise consecințele negative pe care le implică privarea de libertate și ne referim la impactul puternic asupra status-ului psiho-fizic, înstrăinarea față de familie și modul său de viață, contactul cu infractori recidiviști.

În această perspectivă, sancțiunile penale alternative la pedeapsa închisorii sunt definite ca substituenți ai pedepsei închisorii, luați de instanța de judecată cu ocazia aplicării unor sancțiuni, cu consimțământul infractorului, având ca scop menținerea acestuia în libertate (comunitate), prin limitarea unor drepturi și libertăți, în paralel cu exercitarea unui control din partea unor servicii de specialitate. În concordanță cu această definiție, sunt considerate ca principale sancțiuni penale alternative la pedeapsa închisorii: probațiunea, amenda, munca în folosul comunității, suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate persoanei fizice și suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere cu obligația condamnatului de a presta o muncă în folosul comunității, amânarea aplicării pedepsei pentru persona fizică, semidetenția (de tip italian sau francez) și detențiunea la sfârșit de săptămână (modelul portughez și spaniol).

¹⁰www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=

¹¹ <http://www.balcanii.ro/2013/08/pedeapsa-inchisorii-cu-suspendare-sanctiune-reala-sau-surogat/>

¹² Dr. Doina Balahur, Extras – Manualul consilierului de reintegrare socială și supraveghere, Capitolul I. Pluralismul socio-juridic și reglementarea probațiunii: standarde legislative universale și europene, p. 39.

În soluționarea conflictului creat prin săvârșirea infracțiunii, activitatea restaurativă se concentrează pe prejudiciul cauzat prin infracțiune, acordându-se un interes egal victimei și infractorului, aceștia urmând să fie în egală măsură implicați în înfăptuirea actului de justiție și să se acorde sprijin victimelor prin repararea prejudiciului cauzat acestora, în măsura și în modalitatea dorită de aceasta. În același timp și infractorul trebuie ajutat să înțeleagă, să accepte și să-și îndeplinească obligațiile față de victimă și față de comunitate. În realizarea justiției restaurative, comunitatea este factorul esențial, care încurajează colaborarea părților, reabilitarea victimei, reintegrarea infractorilor. Justiția restaurativă arată respect față de toate părțile implicate: victimă, infractor, comunitate¹³.

*Justiția restaurativă*¹⁴, care implică o justiție de comunitate raportată la interesele acesteia, este favorabilă introducerii sancțiunilor comunitare¹⁵ ca substituenți ai pedepsei închisorii.

Corelativ, trebuie reținute avantajele incontestabile de natură socială și economică pe care le relevă neexecutarea pedepsei prin privarea de libertate: evitarea stigmatizării infractorilor și etichetarea lor ca „răufăcători”, reabilitarea comportamentală și reinsertia socială a condamnaților, rezolvarea problemei supraaglomerării penitenciarelor, precum și reducerea costurilor aferente suportate de contribuabili.¹⁶

În cele ce urmează vom releva aspecte de drept comparat privind regimurile de executare a sancțiunilor penale neprivative de libertate în unele state membre ale Uniunii Europene¹⁷.

2. ASPECTE DE DREPT COMPARAT

BELGIA

În Belgia, instanța poate permite condamnatului să rămână în libertate cu condiția ca acesta să accepte să fie pus sub supraveghere.¹⁸ Quantumul maxim este stabilit pe baza gravității faptei ilicite: 2 luni pentru gravitate mică, adică aceea care poate fi pedepsită cu 1-7 zile închisoare, 3 luni pentru fapte ilicite pedepsite cu 8 zile – 5 ani.

Sentința penală cu suspendare și probațiune este prevăzută de *Legea privind sentința condițională cu suspendare și probațiunea din 29 Iunie 1964 - "Sursis probatoire/ Probatieuitse"*¹⁹ și presupune ca judecătorul să dea o sentință (pedeapsă de până la 5 ani, pedeapsă cu muncă sau amendă), însă executarea întregii sau unei părți din sentințe să fie suspendată pentru o anumită perioadă, timp în care persoana condamnată trebuie să îndeplinească anumite condiții.

¹³ <https://www.cep-probation.org/knowledgebases/restorative-justice/>

¹⁴ <http://www.euforumrj.org/wp-content/uploads/2014/12/EFRJ-Annual-Report-2017.pdf>

¹⁵ <http://www.alternativeproject.eu/publications/public-deliverables>

¹⁶ <http://www.euforumrj.org/wp-content/uploads/2018/11/EFRJ-Values-and-Standards-manual-to-print-24pp.pdf>

¹⁷ <http://www.prisonobservatory.org/upload/PrisoninEuropeOverviewandtrends.pdf>

¹⁸ Raluca-Alexandra Fâșie, Sancțiunile neprivative de libertate, Universitatea Nicolae Titulescu, Studiu coordonat de Prof.univ.dr. Traian Dima și Conf.univ.dr. Costică Păun, <http://legestart.ro/sancțiunile-neprivative-de-libertate/>

¹⁹ https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/jugement_penal_et_consequences/types_de_peines/que_decide_le_juge/suspension_probatoire_et_sursis_probatoire

Durata perioadei de probațiune este hotărâtă de către judecător și poate varia între 1 și 5 ani de la data pronunțării sentinței penale.

În timpul acestei perioade, dacă persoana condamnată săvârșește noi fapte sau încalcă termenii probațiunii, sentința poate fi executată. La sfârșitul unei perioade de probațiune fără încălcarea condițiilor impuse, executarea sentinței nu mai poate fi impusă.

- Persoana în cauză nu a fost condamnată penal anterior sau nu a primit o sentință cu executare mai mare de 12 luni. Sentința pronunțată de judecător este una care presupune muncă sau reținere care nu depășește 5 ani.

- Durata probațiunii este stabilită de către judecător și poate să țină între 1 și 5 ani de la data la care a fost exprimată sentința, însă nu poate fi mai mare de 3 ani pentru fapte minore (se preferă amenzile, muncă în folosul comunității și pedepsele de reținere ce nu depășesc 6 luni).

Consimțământul persoanei condamnate este necesar.

Comisia de probațiune (autoritate administrativă) urmărește măsurile de probațiune. Această comisie este compusă dintr-un magistrat (președintele comisiei, un avocat și un funcționar public numit în această funcție pentru o perioadă de 3 ani.

Această autoritate este creată pe baza domiciliului pe care îl are persoana vizată, la timpul la care s-a dat decizia finală și nu se mai poate schimba ulterior.

Atunci când persoana condamnată nu are domiciliul stabil în Belgia, Comisia de Probațiune este creată pe baza locului unde s-a dat sentința în prima instanță.

Măsurile de probațiune sunt supervizate de un ofițer de probațiune aflat sub autoritatea Comisiei de Probațiune. Ofițerii de probațiune sunt funcționari publici care lucrează pentru Directoratul general al Ministerului Justiției și sunt responsabili pentru asistența data persoanelor sub anumite hotărâri judecătorești date legat de măsurile de probațiune sau sancțiuni alternative.

În această situație, ofițerii de probațiune oferă asistență și coordonează activitatea pentru a asigura condițiile care au fost impuse. Ofițerul redactează un raport către Comisia de Probațiune. Acest raport social include un mod de aplicare al execuției măsurilor de probațiune și despre eventualele probleme care ar putea să apară.

Comisia de probațiune ia deciziile pe baza acestui raport social. Poate să adapteze măsurile noilor circumstanțe, dar nu poate să le facă mai severe, doar instanțele pot face acest lucru.

- Comisia de probațiune
- Parchetul general
- Jurisdicția penală sub care se află persoana condamnată

Aceste autorități pot să revoce "*sursis probatoire*" (sentință de probațiune) în mod legal, atunci când o persoană încalcă termenii de probațiune, în timpul perioadei stabilite, o nouă sentință pentru care este condamnat fără probațiune care depășește 6 luni.

Comisia de probațiune raportează către Biroul procurorului general despre încălcarea termenilor de probațiune sau la comiterea unei noi infracțiuni. Acesta cere că persoană condamnată să se prezinte în fața unei instanțe care poate decide:

- revocarea probațiunii și executarea sentinței cu executare;
- continuarea probațiunii cu aceeași termeni stabiliți inițial;
- continuarea probațiunii cu noi termeni.

Pedeapsă cu muncă (*Le peiné de travail*)²⁰

Pedeapsă alternativă prevăzută de Legea din 17 Aprilie 2002²¹, care reglementează pedeapsă cu muncă drept un mijloc de pedeapsă autonom pentru fapte penale minore și legate de activitatea poliției.

Pedeapsă cu muncă²² este o sentință pronunțată de către un judecător atunci când contravenientul a comis fapte care ar putea presupune o sentință de până la 5 ani. Pedeapsa cu muncă este pronunțată ca o pedeapsă principală în loc de pedeapsa cu reținerea sau amendă.²³

Judecătorul trebuie să prevadă reținerea sau amenda care poate fi aplicabilă în caz de neexecutare a pedepsei cu muncă. (pedeapsă în subsidiar).

Consimțământul persoanei condamnate este necesar.

Pedeapsă cu muncă nu poate fi pronunțată pentru anumite delictе cum ar fi: luarea de ostatici, viol, hărțuire sexuală, prostituție minoră, omucidere și omor pentru facilitarea unui furt.²⁴

Durata pedepsei cu muncă nu poate fi mai mică de 20 de ore sau mai mult de 300 de ore. Ca excepție, poate să țină mai mult de 600 de ore dacă este vorba de recidivism.

- Această pedeapsă trebuie executată fără remunerație pentru activitățile profesionale sau educaționale la care a fost condamnat.

- Trebuie executată în primele 12 luni de la pronunțarea hotărârii judecătorești.

Pedeapsa cu muncă poate fi executată doar în servicii publice ale statului, orașelor, provinciilor, comunităților și regiunilor sau pentru organizații non-profit.

Judecătorul determină durata exactă a acestei pedepse și poate da indicații suplimentare legate de desfășurarea efectivă a pedepsei.

Comisia de probațiune (autoritate administrativă) urmărește observarea măsurilor de probațiune. Comisia este stabilită în funcție de domiciliul stabil al persoanei condamnate, la data primirii sentinței.

Arestul la domiciliu a fost implementat la nivel național în Belgia în 2013.²⁵ Spre deosebire de alte state în care deținutul este obligat să poarte o brățară de supraveghere²⁶, în Belgia, supravegherea electronică²⁷ a deținutului se face prin monitorizare GPS²⁸. Arestul la domiciliu²⁹ se aplică deținutului care au de executat o pedeapsă de până la 3 ani.

²⁰ http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/

²¹ <https://www.actualitesdroitbelge.be/droit-penal/droit-penal-abreges-juridiques/la-peine-de-travail/la-peine-de-travail>

²² https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/jugement_penal_et_consequences/types_de_peines/que_decide_le_juge/peine_de_travail

²³ Codul penal (Articolul 37 ter, quater and quinquies)

²⁴ (Art 347 bis; 375 -377;379 -387; 393 – 397 și 475 din Codul Penal Belgian)

²⁵ Kristel BEYENS and Marijke ROOSEN, Electronic monitoring in Belgium: a penological analysis of current and future orientations, European Journal of Probation, University of Bucharest, Vol. 5, No.3, 2013, p. 63.

²⁶ <http://www.maisonsdejustice.be/index.php?id=surveillanceelectronique>

²⁷ http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?DETAIL=2013122620%2FF&caller=list&row_id=1&numero=12&rech=29&cn=2013122620&table_name=LOI&nm=2013009581&la=F&chercher=t&dt=ARRETE+ROYAL&language=fr&fr=f&choix1=ET&choix2=ET&fromtab=loi_all&sql=dt+contains+++%27ARRETE%27%2526+%27ROYAL%27+and+dd+%3D+date%272013-12-26%27and+actif+%3D+%27Y%27&ddda=2013&tri=dd+AS+RANK+&trier=promulgation&dddj=26&dddm=12&imgcn.x=57&imgcn.y=7#top

²⁸ <http://www.maisonsdejustice.be/index.php?id=4426>

²⁹ <http://www.maisonsdejustice.be/index.php?id=4621>

CEHIA

Renunțarea condiționată la pedeapsă coroborată cu supervizarea

Conform *art 48 din Legea nr. 40/2009 (Codul Penal)*³⁰, această pedeapsă alternativă reprezintă o decizie prin intermediul căreia instanța renunță în mod condiționat la a impune pedeapsa unui inculpat dacă consideră că este necesar a urmări comportamentul inculpatului pentru o perioadă determinată de timp. Suspendarea pedepsei reprezintă, de fapt, un exemplu special de utilizare a amenințării cu impunerea unei pedepse. Curtea pronunță o decizie prin care îl găsește pe inculpat vinovat dar nu îi impune nicio pedeapsă.

Instanța poate suspenda pedeapsa pentru persoana condamnată:

- care comite un delict și care își arată regretul față de fapta lui și întreprinde o încercare efectivă de a se corecta dacă, luând în considerare natura actului pe care l-a săvârșit și trecutul infractorului, există motive să se creadă că, considerarea cazului de către instanță va fi suficientă corectarea infractorului;

- dacă a comis o infracțiune aflându-se într-o stare de sănătate mintală diminuată și instanța este de părere că terapia protectivă pe care o propune, în mod concomitent, va asigura reabilitarea infractorului și protecția societății de o manieră mai eficientă decât pedeapsa (nu și în cazul în care infractorul și-a indus starea de sănătate mintală redusă, chiar și din neglijență, consumând o substanță care provoacă dependența).

Curtea va fixa o perioadă de probațiune de până la un an și, concomitent, va ordona supervizarea infractorului.

A) Supervizarea

Supervizarea presupune stabilirea unui contact personal regulat al infractorului cu un ofițer al Serviciului de Probațiune și Mediere, cooperarea în formularea și realizarea programului de probațiune aferent perioadei de probațiune și supervizarea obseării condițiilor impuse asupra infractorului de către curte sau prin aplicarea legii. Supervizarea infractorului este realizată de către ofițerul de probațiune.

Scopul supervizării constă în monitorizarea comportamentului infractorului, precum și în asigurarea protecției societății și reducerea posibilității de a se repeta respectiva infracțiune. Totodată, trebuie să asigure consiliere profesională și ajutor infractorului pentru a avea o viață mai ordonată, în viitor.

În cazul în care instanța de judecată ordonă supervizarea persoanei eliberate, ofițerul de probațiune va fi în contact permanent cu această persoană eliberată și programul de probațiune va fi formulat pentru cooperare cu persoana eliberată.

Persoana asupra căreia supervizarea a fost impusă, este obligată să:

- coopereze cu ofițerul de probațiune într-un mod determinat de către ofițer, în baza programului său de probațiune;

- să se înfățișeze în fața ofițerului de probațiune conform condițiilor determinate de către ofițer;

- să informeze ofițerul de probațiune cu privire la rezidența sa, locul de muncă, respectarea restricțiilor sau a sarcinilor impuse de către instanță, și alte circumstanțe care au relevanță pentru executarea supervizării, specificate de ofițer;

- să permită ofițerului de probațiune să intre în locuință;

³⁰ <http://www.ejtn.eu/PageFiles/6533/Criminal%20Code%20of%20the%20Czech%20Republic.pdf>

B) Restricții sau obligații specifice (măsuri de probațiune)

Pe lângă ordonarea supervizării, instanța poate (deși nu este o atribuție obligatorie) să impună asupra persoanei eliberate condiționat și alte și restricții sau obligații specifice care au rolul de a introduce ordine în modul său de viață. Instanța poate impune restricții sau obligații specifice fără a ordona și supervizarea.

Legea penală nu prevede o listă de măsuri probative care pot fi impuse de către judecător către persoana inculpată. De aceea, este la aprecierea judecătorului de a stabili orice obligație sau restricție care apare ca necesară, depinzând de aspectele cazului respectiv. Restricțiile și îndatoririle corespunzătoare au rolul de a introduce ordine în viața infractorului; de regulă instanța poate impune o datorie infractorului care să compenseze, în conformitate cu situația sa, distrugerile produse de către infracțiunea sa.

Exemple de măsuri probative sunt:

- să ia parte la un curs de recalificare potrivit;
- să ia parte într-un program corespunzător de integrare socială și reeducare;
- să urmeze un tratament pentru a reuși să renunțe la dependența de substanțe adictive, care nu este însă apreciată ca terapie protectivă conform Codului Penal;
- să ia parte la programe corespunzătoare organizate de către psihologi;
- să se abțină de la a vizita locuri necorespunzătoare, sau să participe la evenimente sportive, culturale și sociale; să se abțină de la a juca jocuri de noroc, incluzând aici utilizarea aparatelor acționate cu monezi și efectuarea de pariuri.

Supervizarea și controlul măsurilor de probațiune este urmată de către Serviciul de Probațiune și Mediere.

Serviciile de probațiune și mediere sunt stabilite prin intermediul *Legii nr 257/2000 pentru Serviciul de Mediere și Probațiune*. Serviciul de Mediere și Probațiune urmărește să ofere o soluție benefică social la conflictele legate de infracțiune și, în același timp organizează și oferă pentru o execuție eficientă și demnă a sentințelor alternative și a măsurilor cu accent pe interesele victimelor, protecția comunității și prevenirea infracțiunilor.

Pedeapsa cu arestul la domiciliu

Reprezintă o sancțiune alternativă, prevăzută în *art. 60-61, din Legea nr.40/2009 (Codul Penal)*. Persoana condamnată este limitată de către instanță de a nu părăsi rezidența sa pe o perioadă specificată (în timpul zilelor lucrătoare de la ora 20.00 la 05.00, în timpul zilelor nelucrătoare-întreaga zi).

Curtea poate dispune pedeapsa cu arestul la domiciliu de până la 2 ani dacă infractorul a comis un delict și dacă, datorită naturii și a gravității delictului comis și a personalității infractorului, este posibil să se presupună că pedeapsa este suficientă (eventual adăugată unei alte sancțiuni) și dacă infractorul oferă o promisiune scrisă că va rămâne la rezidența sa.

Instanța de judecată poate hotărî arestul la domiciliu ca o pedeapsă independentă dacă, datorită naturii delictului comis și a posibilității de reabilitare a delicventului, impunerea unei alte pedepse nu este necesară pentru îndeplinirea scopului sentinței.

Atunci când este impusă pedeapsa cu arestul la domiciliu, curtea va determina pedeapsa alternativă (sentina cu închisoarea) până la un an, în cazul în care infractorul nu respectă condițiile impuse.

Instanța poate, în același timp, impune infractorului, pentru durata pedepsei arestului la domiciliu, un număr suficient de restricții și obligații cu scopul de a introduce ordine în viața sa; ca regulă, infractorului îi este impus să compenseze daunele cauzate de către delictul său.

Restricții sau obligații corespunzătoare (măsuri de probațiune)

În același timp cu impunerea supravegherii, instanța poate (deși nu trebuie în mod obligatoriu) să impună asupra persoanei eliberate condiționat, de asemenea, restricții sau obligații corespunzătoare (măsuri de probațiune), cu scopul introducerii disciplinei în modul său de viață. Instanța de judecată poate impune restricții sau obligații adecvate, fără a ordona supervizarea.

Pe lângă pedepsele prevăzute de către Codul penal pentru o infracțiune specifică, alte sancțiuni, așa cum apar prevăzute la art 52 din Codul Penal, pot fi impuse:

- Arestul la domiciliu poate să nu fie impus concomitent cu sentința cu închisoarea și munca în folosul comunității;

- munca în folosul comunității nu poate fi impusă în același timp cu sentința cu închisoarea;

- sancțiunea financiară nu poate fi impusă concomitent cu expulzarea;

- interzicerea șederii nu poate fi impusă în același timp cu expulzarea;

Arestul la domiciliu poate fi impus separat chiar și dacă Codul Penal nu prevede o asemenea pedeapsă.

Supravegherea și controlul probațiunii este realizată de Serviciul de Probațiune și Mediere, ca autoritate administrativă. Serviciile de probațiune și mediere sunt stabilite prin intermediul Legii nr. 257/2000.

Munca în folosul comunității

Prevăzută în cuprinsul *art. 62-65 din Legea nr. 40/2009 (Codul Penal)*³¹, aceasta presupune îndeplinirea unui serviciu în folosul comunității precum întreținerea zonelor publice, curățarea și întreținerea clădirilor publice și a străzilor și alte sarcini similare întreprinse în folosul comunității, în beneficiul statului sau a altor instituții publice beneficiare care se ocupă cu știința, cultura, educația, protecția sănătății, prevenirea incendiilor, protecția mediului, promovarea și protecția minorilor, protecția animalelor, a activităților cu caracter uman, social, caritabil, religios sau a celor de sport. Munca nu trebuie întreprinsă cu scopul de a obține beneficii materiale.

Instanța poate impune muncă în folosul comunității:

- dacă infractorul a comis un delict;

- ca pedeapsă independentă dacă, datorită naturii delictului comis și a posibilității reabilitării infractorului, impunerea unei alte pedepse nu este necesară pentru atingerea scopului sentinței.

Munca în folosul comunității trebuie să se încadreze între 50 și 300 de ore.

Arestul la domiciliu nu poate fi impus concomitent cu sentința cu închisoarea și munca în folosul comunității, munca în folosul comunității nu poate fi impusă concomitent cu sentința cu închisoarea, sancțiunile financiare nu pot fi impuse în același timp cu confiscarea proprietății și interzicerea șederii nu poate fi impusă concomitent cu expulzarea.

³¹ <http://www.ejtn.eu/PageFiles/6533/Criminal%20Code%20of%20the%20Czech%20Republic.pdf>

Supervizarea măsurilor de probațiune este de competența *Serviciului de Probațiune și Mediere*.

Instanța poate schimba pedeapsa de muncă în folosul comunității, sau partea rămasă de executat de la pedeapsa cu muncă în folosul comunității, și va decide în mod concomitent asupra modului de închidere a infractorului; de aceea, fiecare oră de muncă în folosul comunității care nu este îndeplinită, va fi considerată ca o zi de închisoare. În mod excepțional, curtea poate decide să se rămână la prestarea de muncă în folosul comunității sau să prelungească timpul executării acesteia, cu maxim 6 luni de zile. În acest caz, instanța poate concomitent să impună infractorului, pentru durata pedepsei, restricții și îndatoriri suficiente și să decidă asupra supervizării infractorului.

Interzicerea șederii

Reprezintă o sancțiune alternativă, prevăzută în cadrul *art. 76, din Legea nr. 40/2009 (Codul Penal)*. Această sancțiune prevede obligația de a nu participa la evenimente sportive, culturale sau alte evenimente sociale precum și obligația de a raporta, la intervale de timp specificate, la sediile competente ale poliției. Instanța poate ordona interzicerea de a participa la evenimente sportive, culturale sau alte evenimente sociale dacă infractorul a comis o infracțiune care are legătură cu un asemenea eveniment.

Supervizarea măsurilor de probațiune este realizată de *Serviciul de Mediere și Probațiune*, care cooperează cu sediile competente ale poliției.

Terapie protectivă

Este o sancțiune penală alternativă prevăzută la *art. 99 din Legea nr. 40/2009, (Codul Penal)*³². Reprezintă obligația de a urma un tratament terapeutic în concordanță cu ordinele profesioniștilor de la instituția medicală sau terapeutică, pentru o perioadă determinată de timp. Persoana este în stare de libertate pe durata tratamentului terapeutic.

Curtea va impune obligația de a urma un tratament terapeutic conform prevederilor *art. 40 (2) și 47 (1) din Codul Penal* sau în situația în care un infractor este lipsit de răspundere penală datorită absenței facultăților mintale și astfel ar fi periculos dacă acesta ar rămâne în libertate. *Art. 40 (2) din Codul Penal* specifică următoarele aspecte: instanța poate reduce din impunerea pedepsei, sub o limită legală, dacă inculpatul nu s-a indus în starea de sănătate mintală redusă, chiar și doar din neglijență, consumând substanțe care provoacă dependența și dacă curtea este de opinie că, referitor la starea de sănătate mintală a infractorului, o pedeapsă și mai redusă va asigura reabilitarea infractorului. Concomitent, instanța poate ordona urmarea unui tratament protectiv.

Art. 47 (1) din Codul Penal spune faptul că instanța poate de asemenea să se abțină de la impunerea pedepsei în cazul unui infractor dacă acesta a comis o infracțiune penală aflându-se într-o condiție de sănătate mintală redusă și un tratament protectiv, pe care îl impune concomitent, va asigura reabilitarea și protecția infractorului mai efectiv decât o pedeapsă. Cu toate acestea, dispoziția nu va fi aplicată dacă infractorul s-a indus într-o stare de sănătate mintală redusă, chiar și datorită neglijenței, consumând substanțe care provoacă dependența.

De asemenea, instanța poate impune terapie protectivă:

- dacă infractorul a comis o infracțiune într-o stare care se apropie de nebunie și starea de libertate a acestuia poate fi un pericol pentru ceilalți;

³² http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/Source/country_profiles/legislation/CT%20Legislation%20-%20Czech%20Republic%20Criminal%20Code.pdf

- dacă un infractor care utilizează în mod excesiv substanțe care provoacă dependența, comite o infracțiune aflându-se sub influența acestora sau care are legătură cu utilizarea greșită a acestora; instanța nu va ordona terapie protectivă când este evident faptul că, luând în considerare persoana infractorului, această terapie nu va avea niciun rezultat.

Terapia protectivă va continua atâta vreme cât aceasta se arată necesară, dar nu va depăși mai mult de doi ani. Încetarea terapiei protective va fi dispusă de către curte.

Interzicerea unei activități specifice

Conform *art. 73 și 74 din Legea nr. 40/2009 (Codul Penal)*, interzicerea unei activități specifice reprezintă de asemenea o sancțiune alternativă.

Curtea poate ordona interzicerea unei activități specifice:

- pentru o perioadă cuprinsă între 1 și 10 ani;
- dacă infractorul în cauză a comis o infracțiune care are legătură cu o asemenea activitate, ca singură pedeapsă dacă Partea Specială din cadrul Codului Penal permite impunerea unei asemenea pedepse și dacă, datorită infracțiunii comise și a posibilității de reabilitare a infractorului, nicio altă pedeapsă nu este considerată necesară pentru a atinge scopul sentinței.

DANEMARCA

Condamnare cu suspendare însoțită de anumite condiții

Această măsură alternativă este prevăzută în *art.56-61 din Codul Penal*³³. Condamnarea cu închisoarea este suspendată cu condiția ca persoana să nu recidiveze și ca aceasta să respecte condițiile care îi vor fi impuse.

Instanța consideră faptul că nu este necesar ca pedeapsa să fie executată. O sentință suspendată, însoțită de anumite condiții, poate, în principiu, fi folosită pentru toate tipurile de infracțiuni: (1) Acolo unde curtea nu găsește niciun motiv pentru executarea unei pedepse, va fi determinat de către judecător faptul că sentința va fi suspendată. (2) Dacă consideră oportun, instanța poate stabili pedeapsa și decide faptul că executarea acesteia va fi suspendată dar și faptul că după o perioadă de probațiune, pedeapsa va fi anulată.

O condiție pentru suspendarea sentinței este ca persoana acuzată să nu comită o altă infracțiune penală pe durata perioadei de probațiune și de asemenea aceasta să respecte orice condiții care pot fi impuse, conform *art 57 din Codul Penal*. Perioada de probațiune va fi fixată de către curte și, în general, nu va depăși 3 ani. Cu toate acestea, în circumstanțe speciale, instanța poate fixa o perioadă de probațiune de până la 5 ani.

Supravegherea este asigurată de cele 14 oficii regionale ale Serviciului de Probațiune, care își desfășoară activitatea sub autoritatea Departamentului de Închisori și Probațiune, o agenție a Ministerului Justiției.

Condamnare cu suspendare însoțită de muncă în folosul comunității

Codul Penal danez face referire la această sancțiune alternativă în cadrul *art.62-67*. Pedeapsa cu închisoarea este suspendată cu condiția ca persoana să nu recidiveze și totodată cu condiția îndeplinirii muncii în folosul comunității (30-240 de ore).

³³ https://www.unodc.org/tldb/pdf/Denmark_Criminal_Code_2005.pdf

Curtea poate considera faptul că o condamnare cu suspendare însoțită de alte condiții este insuficientă:

1. dacă o sentință suspendată impusă, în acord cu regulile prevăzute în cuprinsul *art.56 și 57 Cod Penal*, este considerată inadecvată; instanța poate pronunța o sentință suspendată cu condiția îndeplinirii de muncă în folosul comunității, avându-se în vedere condiția ca persoana condamnată este aptă pentru a îndeplini o asemenea pedeapsă.

2. Decizia de a suspenda încarcerarea va fi realizată în acord cu regulile prevăzute în *art 56 (1) și (2) Cod Penal*.

3. Suspendarea va fi garantată cu condiția ca infractorul condamnat să nu comită o altă infracțiune penală pe durata probațiunii și să își asume condițiile impuse prin *art.63 Cod Penal*.

Autoritatea responsabilă cu luarea de măsuri în cazul încălcării condițiilor prevăzute este Serviciul de Închisoare și Probațiune. În cazul încălcării condițiilor stipulate, Departamentul pentru Închisoare și Probațiune decide dacă este cazul să retragă probațiunea în schimbul sentinței cu închisoarea.³⁴

Schimbarea încadrării penale

Ca măsură alternativă, prevăzută în cadrul *art. 722-723 din Legea de Administrare și Justiție*³⁵, se poate aplica într-un număr de cazuri, incluzând cazuri unde infracțiunea este o ofensă minoră iar pedeapsa maximă este o amendă, în cazuri unde dificultățile și costurile aferente procesului de prezentare a cazului în fața curții nu egalează importanța cazului dar și în cazul infractorilor tineri. Autoritățile responsabile de urmărirea penală vor decide schimbarea încadrării penale ce poate sau nu fi însoțită de alte condiții.

Monitorizarea electronică - ME³⁶

Costurile de ME în Danemarca se referă la: cheltuieli preliminare legate de numărul de monitorizări electronice – 2,5 mil. euro/an față de 13 mil.euro/an pentru locuri în penitenciare deschise. De asemenea, cheltuielile de lucru cu ME per loc pe zi se ridică la 94 euro față de 108 euro pentru încarcerare în penitenciare³⁷.

FINLANDA

Închisoare condiționată

Codul Penal menționează în cadrul *Capitolului 2b și al Capitolului 6, art.10, alin.2, respectiv art 10 și 11 din Legea privind tinerii infractori (Young Offenders Act)*³⁸ despre sentința cu închisoarea de maxim doi ani, ce poate fi trecută ca și condiționată.

Când o sentință cu închisoarea este impusă condițional, îndeplinirea sentinței este amânată în schimbul unei perioade de probațiune. Durata perioadei de probațiune este cuprinsă între 1 și 3 ani. Perioada de probațiune începe odată cu pronunțarea deciziei judecătorești. Curtea poate ordona executarea închisorii condiționate dacă persoana

³⁴ https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2015/12/Study-paper-91_WEB.pdf

³⁵ http://3e-rj-model.web.auth.gr/files/national_reports/Denmark.pdf

³⁶ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=DK

³⁷ http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/proiecte/proiect_de_asist_tehn_4/Electronic_Monitoring_ROM.pdf

³⁸ <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1940/en19400262>

acuzată comite o infracțiune pe durata perioadei de probațiune. Unui infractor care a comis infracțiunea atâta vreme cât acesta se afla sub vârsta de 21 de ani, îi poate fi impusă supravegherea pentru a anula sentința condiționată emisă de către curtea districtuală. Supervizarea este dispusă dacă este considerată a îmbunătăți viața socială a infractorului și a preveni recidivismul.

Supravegherea poate fi impusă pentru a anula sentința pentru infractorii tineri (cu vârsta între 15-20 de ani). Pe lângă supraveghere poate fi impusă și o amendă. Dacă închisoarea condiționată nu este mai mare de un an, pot fi impuse 20-29 de ore de muncă în folosul comunității.

Instanța de judecată este reponsabilă pentru luarea deciziilor cu privire la închisoarea condiționată, munca în folosul comunității și pedeapsa minorilor. Curtea de Apel judecă recursurile formulate împotriva deciziei curților districtuale.

Agencia Sanctionilor Penale

Există 16 oficii care se ocupă cu sancțiuni comunitare în Finlanda. Supravegherea infractorului tânăr este organizată în orașul în care acesta locuiește. Dacă acesta sau aceasta trăiește într-o localitate mică în care nu se găsește un oficiu, persoane private vor îndeplini funcția de supervizori conform anumitor cerințe.

Munca în folosul comunității

Reprezintă o sancțiune penală alternativă care este prevăzută în *Codul Penal* la *Capitolul 6, art.11* privind serviciul comunitar.

Munca în folosul comunității reprezintă o sancțiune care poate fi pronunțată în locul unei sentințe necondiționată cu închisoarea. Constă în nu mai puțin de 20 de ore și nu mai mult de 200 de ore de muncă neplătită, îndeplinită sub control. Un infractor care este condamnat cu o durată fixă de închisoare necondiționată sau la cel mult 8 luni, va fi pedepsit în schimb cu o pedeapsă care prevede munca în folosul comunității, însă doar în situația în care sentința de închisoare necondiționată sau alte măsuri nu sunt considerate interdicții la impunerea unui ordin de muncă în folosul comunității.

O premisă pentru impunerea unui serviciu comunitar este ca infractorul să își fi dat acordul și că acesta ori aceasta își va asuma îndeplinirea ordinului privind serviciul comunitar. Dacă infractorul este potrivit pentru o asemenea pedeapsă, se va stabili de către Agenția de Sancțiuni Penale, prin intermediul unui raport care este pregătit de către cel mai apropiat oficiu de sancțiuni comunitare.

O persoană condamnată cu munca în folosul comunității este obligată să ia parte la redactarea planului de supraveghere dar și la întâlnirile care au loc la oficiul sancțiunilor comunitare, conform cerințelor serviciului comunitar.

O persoană condamnată la munca în folosul comunității va respecta planul și orarul prevăzute pentru acesta și își va îndeplini îndatoririle. Unui infractor nu îi este permis să consume alcool sau să se afle sub influența alcoolului la locul unde își desfășoară munca în folosul comunității.

Penalizarea minorilor

Codul Penal prevede această sancțiune alternativă în cadrul *Capitolului 6, art.10* privind pedepsele pentru minori. O pedeapsă pentru o persoană minoră, de 4 până la 12 luni, poate fi impusă pentru o infracțiune comisă la vârsta de 15-17 ani. Penalizarea minorilor constă în întâlniri supervizate, programe și activități desfășurate sub supraveghere și

consiliere cu privire la o viitoare angajare. Unui infractor nu îi este permis să folosească alcool sau să se afle sub influența alcoolului, pe durata întâlnirilor supervizate.

Agenția de Sancțiuni Penale este responsabilă pentru executarea sentinței. Se poate folosi un supraveghetor privat pentru a ajuta, în cazul în care infractorul nu locuiește într-un oraș în care există un oficiu de sancțiuni comunitare.

Monitorizarea electronică poate fi impusă în schimbul unei sentințe necondiționate de cel puțin 8 luni dacă infractorul este considerat a fi capabil a îndeplini sentința și în cazul în care serviciul în folosul comunității nu poate fi pus în practică. Infractorul ar trebui să rămână acasă în situația în care, conform planului de executare, nu există niciun motiv acceptat pentru ca acesta să părăsească locuința. Infractorului îi poate fi permis să se deplaseze doar în cadrul unor zone specifice din afara locuinței. Monitorizarea electronică poate fi impusă ca o altă cerință pentru infractor.

FRANȚA

În sistemul francez de drept penal, suspendarea executării pedepsei cu regim de punere la încercare ține seama de următoarele coordonate: sfera de aplicare vizează exclusiv infracțiunile de drept comun (crimele sau delict); pedeapsa închisorii nu depășește 5 ani; termenul de încercare este cuprins între 18 luni și 3 ani; instanța are posibilitatea de a dispune măsuri de asistență (care pot îmbrăca forma ajutorului cu caracter social).³⁹

De asemenea, *semilibertatea*, a cărei existență a fost oficializată în codul de procedură penală în 1984, reprezintă un regim de executare a pedepselor privative de libertate, care „permite condamnatului în afara penitenciarului și fără supraveghere fie să exercite o activitate profesională, fie să urmeze un curs de pregătire profesională, un stagiu sau să practice o activitate de muncă temporară în vederea integrării sale sociale ulterioare, fie de a contribui esențial la viața familiei sale, fie de a urma un tratament medical” (*art. 132-25 al CP francez*).

Semilibertatea poate fi aplicată ca o etapă intermediară între viața în detenție și viața în libertate după executarea pedepselor lungi, astfel încât ea este o etapă necesară a regimului progresiv, precedând liberarea condiționată.⁴⁰

Suspendarea executării pedepsei sub probațiune prevăzută de *art.131-40 – art.132-53 Cod penal* respectiv *art.739-747 din Codul de Procedura penală* reprezintă exceptarea de la executarea unei pedepse cu închisoarea în anumite condiții care sunt impuse pe o perioadă de timp determinată.⁴¹

Pedeapsa pronunțată de către judecător nu trebuie să depășească 5 ani (10 ani pentru recidivism dar partea cu probațiune nu trebuie să depășească 5 ani).

Perioada de probațiune este stabilită de către instanțe cu limite între 18 luni și 3 ani și 5 ani pentru recidivism respectiv 7 ani pentru recidivism multiplu.

Instanța penală nu poate decide suspendarea pedepsei pentru o persoană care deja a fost condamnată de 2 ori pentru fapte identice sau asimilate și se află în stare de

³⁹ <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01445220/document>

⁴⁰ <https://afse2016.sciencesconf.org/98069/document>

⁴¹ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=FR

recidivism. Atunci când au fost comise infracțiuni cu violență, agresiune, agresiune sexuală sau dacă infracțiunea comisă prezintă circumstanțe agravante instanțele nu pot pronunța suspendarea în totalitate a executării pedepsei.

Consimțământul persoanei condamnate nu este necesar pentru luarea deciziei.

Astfel, suspendarea pedepsei poate fi totală sau parțială, în acest din urmă caz poate fi coroborată cu pedeapsa închisorii de pînă la 5 ani cu suspendare și probațiune.

De asemenea, suspendarea executării pedepsei poate fi combinată cu amendă, compensare sau alte sancțiuni.

Suspendarea executării pedepsei poate fi pronunțată de către instanțe precum: Tribunalul Corecțional, Curtea de Apel, tribunalele pentru azil și instanțele pentru minori.

Judecatorul pentru aplicarea pedepselor este competent pentru a asigura urmărirea executării deciziei instanței. De regulă, judecatorul pentru aplicarea pedepselor stabilește serviciile de probațiune abilitate să deruleze un program de reabilitare pentru condamnat respectiv de aplicare a măsurilor dispuse de instanțele judecătorești.

Competența teritorială a judecătorului de aplicare a pedepselor este cea de la rezidența persoanei condamnate iar dacă nu se cunoaște rezidența stabilă a persoanei în cauză competența revine judecătorului de la locul pronunțării sentinței penale.

Suspendarea executării pedepsei cu obligarea prestării de servicii în folosul comunității

Este o sancțiune penală alternativă la pedeapsa privativă de libertate prevăzută de *art.132-54 - art.132-57 Cod penal* respectiv *art.747-1 – art.747-2 Cod procedură penală*.⁴²

Suspendarea executării pedepsei cu condiția de a presta servicii pentru comunitate reprezintă excepția de la executarea pedepsei privative sub condiția îndeplinirii de către persoana condamnată a unor servicii pe o perioadă de timp determinată.

Pedeapsa cu suspendare, cu obligația de a efectua servicii în folosul comunității poate fi pronunțată în cazul în care infracțiunea comisă este o infracțiune obișnuită sau infracțiune pentru care există o pedeapsă privativă de libertate.⁴³ Condiții: Sentința pronunțată nu poate depăși 5 ani; Perioada de probă se stabilește la 18 luni.

Instanța penală nu poate pronunța o pedeapsă cu suspendare, cu obligația de a efectua servicii în folosul comunității pentru o persoană care a fost deja condamnată de două ori la pedepse cu suspendare pentru infracțiuni identice sau asimilate și se află într-o stare de recidivă. Persoana condamnată trebuie să fie prezentă la ședință și trebuie să fie de acord cu această măsură.

Amânarea executării pedepsei sub probațiune este prevăzută de *art. 132-63 la art.132-65 Cod penal*, respectiv *art. 747-3 Codul de procedură penală*.

Amânarea pe o perioadă de probă permite instanței, după pronunțarea unei decizii de condamnare, să amâne pronunțarea sentinței la o dată ulterioară, persoana declarată vinovat trebuind să îndeplinească anumite obligații în această perioadă sub supravegherea unui judecător pentru aplicarea pedepselor.

- Instanța penală trebuie să determine dacă persoana condamnată se află în curs de reintegrare, dacă prejudiciul cauzat este în curs de a fi compensat și că orice consecințe care fac obiectul infracțiunii vor înceta.

⁴² <http://just.ro/wp-content/uploads/DTI/Coduri%20penale-editura/CPFF9%20-%20Cod%20Penal%20Franta%20-%20RO.doc>

⁴³ https://www.tse-fr.eu/sites/default/files/TSE/.../conf/2017/.../benjamin_monneray.pdf

- Persoana condamnată trebuie să fie prezentă la ședință. Legea penală nu impune ca instanța să obțină acordul persoanei, dar, în practică, este puțin probabil ca judecătorul să pronunțe o amânare în cazul în care persoana indică în mod clar în cadrul ședinței că nu va face eforturi în acest sens.

Instanța trebuie să stabilească perioada după care persoana declarată vinovată va trebui să compare din nou, cu scopul de a revizui sentința dată (această perioadă nu poate depăși un an).

Muncă în folosul comunității

Sanctiune penală alternativă⁴⁴ prevăzută de *art.131-8, 131-17⁴⁵, 131-22, 131-23 și 131-24 și art.R131-12 la R131-34 din Codul penal respectiv art. 733-1, 733-2⁴⁶ și art.741 din Codul de procedură penală.*

Reprezintă o sancțiune care constă din muncă neremunerată, efectuată în beneficiul unei persoane juridice de drept public, o persoană juridică de drept privat sau o asociație autorizată să desfășoare muncă în serviciul public.

Persoana condamnată trebuie să fie prezentă la ședință și să accepte sancțiunea de muncă în folosul comunității. Durata de lucru nu poate fi mai mică de 20 de ore și nici nu poate depăși 210 de ore (120 de ore pentru infracțiunile comise de minori și contravenții).

Poate fi pronunțată ca o sancțiune alternativă la închisoare pentru infracțiuni pedepsite cu închisoare dar și ca o sancțiune suplimentară. Perioada de executare trebuie să fie stabilită de către instanța de judecată și nu trebuie să depășească 18 luni. Această sancțiune poate fi pronunțată de instanțe precum (Curtea de Poliție pentru anumite infracțiuni minore), Curtea de Corecție, Curtea de Apel și Tribunalul pentru minori). Judecătorul pentru aplicarea pedepselor este competent să stabilească și să supravegheze executarea pedepsei cu munca în folosul comunității.

El desemnează, de obicei, serviciul penitenciar de reabilitare și de probațiune pentru a asigura prestarea serviciilor comunitare și a obligațiilor stabilite de către instanță.

Obligarea la cursuri de formare a cetățeniei⁴⁷

Reprezintă o sancțiune alternativă prevăzută de *art.131-5-1⁴⁸ Cod Penal* care constă în obligarea de către instanță a persoanei condamnate de a finaliza un curs de formare al cărei scop este de a reaminti infractorului valorile republicane de toleranță și respect pentru demnitatea personală pe care se bazează societatea și să-l facă conștient de răspunderea penală și civilă, precum și asupra îndatoririlor pentru viața în societate.

Persoana condamnată trebuie să fie prezentă la ședință și să accepte cursul de formare. Instanța stabilește durata cursului de formare; ea nu poate depăși 1 lună și 6 ore pe zi. Se poate pronunța pentru contravențiile și infracțiunile minore pe care legea prevede că (exemplu: furt, daune, extorcare de fonduri, etc.). Instruirea poate fi făcută pe cheltuiala persoanei condamnate.

Această sancțiune poate fi pronunțată de instanțe precum (Curtea de Poliție pentru anumite infracțiuni minore), Curtea de Corecție, Curtea de Apel și Tribunalul pentru minori).

⁴⁴<http://www.prisonobservatory.org/alternatives/ALTERNATIVES%20TO%20PRISON%20IN%20EUROPE.%20FRANCE.pdf>

⁴⁵ www.legifrance.gouv.fr/content/download/1957/13715/.../Code_33.pdf

⁴⁶<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154&idArticle=LEGIARTI000006578142>

⁴⁷ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=FR

⁴⁸<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719&idArticle=LEGIARTI000006417234>

Repararea prejudiciului

Sanctiune alternativă prevăzută de *art. 131-8-1 Cod Penal*⁴⁹ pentru infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate. Instanța trebuie să stabilească perioada și modalitățile de despăgubire care pot fi executate în natură cu acordul victimei. Instanța trebuie să stabilească perioada maximă de închisoare sau amenda (maxim 6 luni de închisoare și amendă de 15.000 de euro), care poate fi executat în caz de nerespectare a măsurii de reparare a prejudiciului.

Interzicerea de ședere

Sanctiune penală alternativă prevăzută de *art. 131-10*⁵⁰, *131-11*, *131-30 la 131-32 din Codul penal* respectiv *art. 762-1 până la art. 762-5 din Codul de procedură penală*.⁵¹

Interzicerea de ședere înseamnă interdicția de a apărea în anumite locuri și pentru o anumită perioadă stabilită de instanța de judecată în condițiile legii.

Persoana condamnată trebuie să fie mai mică de 65 de ani la momentul judecării (interdicția de ședere se încheie automat de plin drept în cazul în care persoana condamnată ajunge la această vârstă).

Interzicerea de ședere nu poate fi impusă pentru o perioadă mai mare de 5 ani pentru contravenții și 10 ani pentru o infracțiune.

Instanța trebuie să stabilească lista de locuri interzise. Instanța poate supune persoana condamnată în cursul acestei măsuri la măsuri suplimentare de supraveghere.

Supravegherea socio-judiciară

Sanctiune alternativă ce este menționată de *art. 131-36-1 131-36-8 din Codul penal*⁵².

Supravegherea socio-judiciară înseamnă obligația persoanei condamnate de a urma, în conformitate cu dispozițiile judecătorului de aplicare a pedepsei, măsurile de supraveghere și de asistență destinate prevenirii recidivei, eventual după pedeapsa principală cu închisoarea.⁵³ De asemenea, punerea infractorului sub *monitorizare electronică*⁵⁴ poate fi o condiție a supravegherii socio-judiciare.

ITALIA

Probațiunea este utilizată ca o alternativă la închisoare⁵⁵ și în Italia. Aceasta se aplică pentru „infracțiuni legate de mafie, crima organizată, terorism, trafic de ființe umane, imigrație ilegală.”⁵⁶

⁴⁹<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?idArticle=LEGIARTI000006417244&cidTexte=LEGITEXT000006070719>

⁵⁰<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719&idArticle=LEGIARTI000006417294&dateTexte=&categorieLien=cid>

⁵¹<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?idArticle=LEGIARTI000006578247&cidTexte=LEGITEXT000006071154>

⁵²<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719&idArticle=LEGIARTI000006417314&dateTexte=&categorieLien=cid>

⁵³ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=FR

⁵⁴ https://www.researchgate.net/publication/293636008_Better_at_Home_than_in_Prison_The_Effects_of_Electronic_Monitoring_on_Recidivism_in_France

⁵⁵ <http://www.prisonobservatory.org/alternatives/ALTERNATIVES%20TO%20PRISON%20IN%20EUROPE.%20ITALY.pdf>

⁵⁶ Investigating Alternatives to Imprisonment Within Council of Europe Member States, The Quaker Council for European Affairs, 2010, pag. 43, disponibil la

<http://www.qcea.org/wp-content/uploads/2011/06/rprt-alternatives-en-jan-2010.pdf>

Serviciul de Probațiune reprezintă un serviciu public deoarece executarea pedepsei revine statului și reprezintă o responsabilitate a autorităților. Pe toată durata probațiunii, inculpații sunt obligați să respecte anumite condiții precum „interzicerea frecventării anumitor locuri dar și obligația de a presta activități specifice”⁵⁷ precum munca în folosul comunității.

Italia a adoptat norme juridico-penale aparte, care reglementează modalitatea de substituie a detențiunii penitenciare⁵⁸, dar spre deosebire de Spania nu le-a inclus în Codul Penal, ci în legi speciale, dintre care amintim *Legea nr. 689 din 24 noiembrie 1981*⁵⁹, numită și legea de depenalizare.

Legea nr.689/1981 a prevăzut posibilitatea – acolo unde subzistă condițiile necesare – ca judecătorul să poată înlocui pedeapsa privativă de libertate pe un termen scurt, cu o sancțiune diversă, și anume cu regimul de semidetenție, cu libertatea controlată sau cu pedeapsa pecuniară corespondentă fiecărui tip de infracțiune (penalizarea pentru delict și amenda pentru contravenții).

Ceea ce l-a determinat pe legislatorul italian să propună un sistem alternativ⁶⁰ celui detentiv în cazul pedepselor cu închisoarea pe o durată scurtă a fost tocmai conștientizarea faptului că, pe de o parte, această durată este insuficientă pentru realizarea scopului reeducativ al pedepsei, și pe de altă parte infracțiunile cărora li se atribuie o pedeapsă mică prezintă un grad de pericol social redus și nu justifică izolarea totală a făptuitorului de mediul său familial.

Sanctiunile substitutive nu se aplică infracțiunilor pentru care este competentă judecătoria.

Sanctiunile alternative pedepselor privative de libertate sunt⁶¹:

Regimul de semidetenție (art.55 Legea nr.689/1981)

Regimul de semidetenție comportă:

- a) obligația de a petrece cel puțin 10 ore pe zi într-o instituție specializată anume destinată condamnaților care-și execută pedeapsa în regim de semilibertate;
- b) interzicerea de a deține, cu orice titlu, arme, muniții sau substanțe explozive, chiar dacă sunt în posesia autorizației eliberată de Poliție;
- c) suspendarea permisului de conducere;
- d) retragerea pașaportului și suspendarea oricărui alt document valid pentru ieșirea din țară;
- e) obligația de a păstra și de a prezenta, la cererea organelor de poliție și în termenul indicat, ordonanța de substituie a pedepsei privative de libertate cu regimul de semidetenție;
- f) respectarea, de asemenea, a normelor prevăzute pentru regimul de semilibertate.

Libertatea controlată (art.56 din Legea nr.689/1981)

⁵⁷European Union Green Paper on detention and associated questionnaire, disponibil la

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/it_ministry_of_justice_of_italy_response_en.pdf

⁵⁸ https://www.giustizia.it/resources/cms/documents/Carta_dei_diritti_rumeno.pdf

⁵⁹ <http://www.omnia-lex.eu/index.php/informatii-juridice/item/26-cum-se-clasific%C4%83pedepsele-%C3%AEn-dreptul-penal-italian>

⁶⁰ <http://www.reducingprison.eu/downloads/files/National%20Report%20Italy.pdf>

⁶¹ <http://www.omnia-lex.eu/index.php/informatii-juridice/item/21-care-sunt-sanc%C5%A3iunile-substitutive-care-pot-%C3%AEnlocui-pedepsele-principale-privative-de-libertate-pe-termen-scurt-%C3%AEn-italia-%C5%9Fi-%C3%AEn-ce-condi%C5%A3ii-judec%C4%83torul-poate-dispune-%C3%AEnlocuirea-pedepsei-%C3%AEnchisorii>

Libertatea controlată comportă respectarea următoarelor reguli:

a) interzicerea de a se îndepărta din localitatea de rezidență fără autorizație specială acordată pentru motive de serviciu, de muncă, familiale sau de sănătate;

b) obligația de a se prezenta cel puțin o dată pe zi, la ora fixată, la sediul unității de Carabinieri competentă teritorial;

c) interzicerea de a deține arme, suspendarea permisului de conducere, retragerea pașaportului și obligația a păstra și de a prezenta, la cererea organelor de poliție și în termenul indicat, ordonanța de înlocuire a pedepsei privative de libertate cu libertatea controlată;

d) judecătorul poate dispune, de asemenea, ca serviciile sociale competente pe teritoriu să se activeze în vederea facilitării reintegrării sociale a condamnatului.

Aceste obligații nu se aplică minorilor; pentru aceștia competența de supraveghere este încredințată serviciilor sociale.

Pedeapsa pecuniară (art.71 din Legea nr.689/1981)

Pedeapsa amenzii se aplică sub forma zilelor-amendă, iar suma totală ce urmează să fie plătită rezultă din înmulțirea numărului de zile de pedeapsă stabilite de instanță în raport cu gravitatea faptei și persoana făptuitorului, cu suma reprezentând evaluarea în bani a fiecărei zile de pedeapsă ținându-se seama de posibilitățile financiare ale făptuitorului și de obligațiile legale ale acestuia față de persoanele aflate în grija sa.

Pentru a determina suma totală a pedepsei pecuniare substitutive, judecătorul fixează valoarea fiecărei zile-amendă (valoare care nu poate fi mai mică de 250 euro sau mai mare de 2.500 euro pe zi, conform *art.135 C.pen.*⁶²) în raport cu posibilitățile financiare ale făptuitorului și cu obligațiile acestuia față de ceilalți membri ai familiei, și o multiplică cu numărul zilelor de pedeapsă detentivă. Suma astfel rezultată va putea fi eşalonată, conform *art.133 alin.3 C.pen*⁶³.

Condiții necesare pentru înlocuirea pedepsei închisorii⁶⁴

Substituirea pedepsei închisorii cu pedepse alternative este condiționată de îndeplinirea unor cerințe prevăzute de art.53 din Legea nr.689/1981:

a) cerințe de ordin obiectiv:

- dacă judecătorul dispune condamnarea făptuitorului la pedeapsa cu închisoarea care nu depășește 2 ani, poate dispune înlocuirea acesteia cu regimul de semidetenție;

- dacă judecătorul dispune condamnarea făptuitorului la pedeapsa cu închisoarea care nu depășește un an, poate dispune înlocuirea acesteia cu libertatea controlată;

- dacă judecătorul dispune condamnarea făptuitorului la pedeapsa cu închisoarea care nu depășește 6 luni, poate dispune înlocuirea acesteia cu pedeapsa pecuniară corespondentă fiecărui tip de infracțiune (penalizarea pentru delikte și amenda pentru contravenții).

b) condiții de ordin subiectiv prevăzute de art.59 din legea sus-menționată.

Înlocuirea pedepsei privative de libertate cu sancțiunile alternative - în situația îndeplinirii condițiilor obiective și subiective - este una dintre puterile discreționale ale judecătorului penal.

⁶² <https://www.brocardi.it/codice-penale/libro-primo/titolo-v/capo-i/art135.html>

⁶³ <https://www.brocardi.it/codice-penale/libro-primo/titolo-v/capo-i/art133ter.html>

⁶⁴ <https://www.fairtrials.org/wp-content/uploads/The-practice-of-pre-trial-detention-in-Italy1.pdf>

Art.57 din aceeași Lege nr. 689/1981 prevede că o zi de închisoare este echivalentă cu o zi în regim de semidetenție sau cu două zile de libertate controlată.

Determinarea modului de executare a regimului de semidetenție sau a libertății controlate este supus jurisdicției judecătorului delegat de la locul de rezidență al condamnatului și procedura este prevăzută de *art.62-65 din Legea nr.689/1981*, astfel:

- sunt suspendate în caz de notificare a unui ordin de executare a unei alte pedepse detentive, arest în flagrant direct, reținere a condamnatului, aplicare provizorie a unei măsuri de siguranță, și reîncep să curgă din ziua succesivă eliberării;

- pot fi suspendate pentru motive importante legate de serviciu, de studiu sau familiale, dar nu mai mult de 7 zile pentru fiecare lună de pedeapsă;

- partea restantă se transformă din nou în pedeapsa cu închisoarea dacă condamnatul nu respectă cel puțin una din obligațiile ce-i revin;

- este revocată dacă se ajunge o altă condamnare la pedeapsa cu închisoarea pentru o faptă comisă anterior sau succesiv.

Dacă condamnarea sau restul de pedeapsă este mai mic de 3 ani, condamnatul, în baza rezultatelor obținute din observarea personalității sale, poate fi încredințat serviciilor sociale pentru perioada de pedeapsă rămasă, în timpul căreia va fi urmărit de *Biroul de executare a pedepsei în exterior*.

Cererea de încredințare este adresată magistratului supraveghetor și măsura poate fi acordată de către tribunalul de supraveghere. Același tribunal de supraveghere, dacă confirmă rezultatul pozitiv al perioadei petrecută în timpul încredințării, declară încetarea pedepsei și orice efect penal al condamnării.

Persoana toxicodependentă și sau alcooldependentă, cu condamnare sau rest de pedeapsă mai mică de 6 ani sau 4 ani pentru infracțiuni speciale, care urmează un program de recuperare sau care urmează să se supună unui astfel de program poate să beneficieze și de încredințarea terapeutică. Măsura încredințării nu poate fi luată mai mult de două ori.

Detenția la domiciliu⁶⁵ reprezintă o altă măsură alternativă la pedeapsa cu închisoarea. Există o serie de situații care fac posibilă acordarea unei sentințe cu detenția la domiciliu, precum: „inculpatul are peste 70 de ani, existența unor motive legate de familie, sănătate sau educație și, mai general, în alte cazuri în care trebuie ispășită o sentință care prevede reținerea pentru nu mai mult de doi ani. Pe durata detenției la domiciliu, inculpatului îi este interzis să părăsească locuința, să comunice cu oameni, alții decât cei care locuiesc cu el sau îl asistă, să se asocieze cu indivizi care prezintă antecedente în ceea ce privește infracțiunile. Totodată „îi este interzis să meargă în anumite locuri sau să desfășoare anumite activități.”⁶⁶

Monitorizarea electronică stipulată de *art.275-bis din Codul de procedură penală*⁶⁷ reprezintă o sancțiune alternativă⁶⁸. Introdusă la începutul anilor 2000, monitorizarea electronică nu se aplică în cazul „inculpaților care au fost acuzați de delikte sexuale,

⁶⁵ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=IT

⁶⁶European Journal of Probation, Universitz of Bucharest, Vol. 4, No. 2012, pp.73-84, p. 76, disponibil la http://www.ejprob.ro/uploads_ro/756/Italy.pdf

⁶⁷<http://www.legal-tools.org/doc/ae4e8/pdf/>

⁶⁸<http://www.prisonobservatory.org/alternatives/ALTERNATIVES%20TO%20PRISON%20IN%20EUROPE.%20ITALY.pdf>

incluzând aici violul sau agresiunea sexuală.”⁶⁹ Costurile legate de monitorizarea electronică⁷⁰ (circa 50 euro/zi) a infractorilor sunt mai reduse față de cele cu detenția clasică în penitenciare.⁷¹

Tribunalul de supraveghere permite arestul la domiciliu persoanei care a împlinit 70 de ani, dacă nu a fost declarat delincvent și nu este recidivist.

Pot să obțină aceeași măsură, pentru o pedeapsă sau un rest de pedeapsă mai mic de 4 ani, femeia gravidă, mama sau tatăl cu copii convivenți de vârstă mai mică de 10 ani, persoana în condiții speciale de sănătate sau cu vârstă mai mare de 60 de ani dacă este inaptă sau mai mică de 21 de ani; persoana cu o pedeapsă sau rest de pedeapsă mai mică de 2 ani.

Executarea la domiciliu a pedepselor cu închisoarea, mai mici de 18 luni: în afară de cazurile arătate, legea penală prevede că pedeapsa cu închisoarea nu mai mult de 18 luni chiar și dacă este rest de pedeapsă dintr-una mai mare să fie executată la domiciliu sau alt loc de ședere, în afara de cazul când este vorba despre subiecți condamnați pentru infracțiuni grave, așa cum prevede art.4 bis din Legea nr.354/1975.

Mama cu copii de vârstă mai mică de 10 ani, atunci când a executat 1/3 din pedeapsa de 15 ani dacă pedeapsa este închisoarea pe viață, poate beneficia de executare la domiciliu.

IRLANDA

Observând o creștere îngrijorătoare a numărului de încarcerări, în special pentru fapte penale minore și non-violente, legislativul irlandez a adoptat în anul 2011, o serie de amendamente privind sistemul de încarcerare și munca în folosul comunității.⁷²

Suspendarea sentinței – art.99 (prerogativa de a suspenda sentințe) al *Legii privind Justiția Penală* din 2006, amendată în 2007, 2009, 2011.

O sentință suspendată presupune ca instanțele să dea un verdict care să suspende executarea sentinței de încarcerare, în condițiile în care infractorul se supune unui control judiciar. Două condiții obligatorii se impun:

- Persoana trebuie să mențină un comportament decent, în timpul perioadei de suspendare a sentinței provizorii;
- Instanța poate impune alte condiții.

Dacă o persoană este condamnată pentru un alt delict (după pronunțarea deciziei) sau încalcă condițiile sentinței, în timpul perioadei în care este în vigoare, această condamnare poate fi revocată, iar termenii ei modificați.

O persoană trebuie să fie condamnată la un termen de încarcerare pentru un delict. Persoana trebuie să între într-un proces de supraveghere în legătură cu sentința.

⁶⁹ Investigating Alternatives to Imprisonment Within Council of Europe Member States, The Quaker Council for European Affairs, 2010, pag. 55, disponibil la <http://www.qcea.org/wp-content/uploads/2011/06/rprt-alternatives-en-jan-2010.pdf>

⁷⁰ In the CEC Project (where CEC stands for «Comunità Educante con i Carcerati», id est: «Community who Educates Detainees») costs only 50 Euro (per day), almost ¼ of the cost of the same detainee held in prison (see average cost per prisoner in 2007; in any case, more than ½ in other years). Furthermore, when sentenced persons are involved in CEC Project recidivism is reduced from 70% to 8%.

⁷¹ https://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_1_14_1.wp?previousPage=mg_1_14&contentId=SST957890

⁷² <http://www.iprt.ie/alternatives-to-custody>

Acolo unde supravegherea probațiunii în comunitate este dată drept o condiție a unei sentințe care suspendă privarea de libertate, Serviciul de probațiune este responsabil pentru această supraveghere.

Serviciul de probațiune este o agenție din cadrul *Departamentului de Justiție și Reformă legislativă*. Acesta oferă gestionarea și managementul persoanelor condamnate în comunitate.

El operează la nivel național organizat pe regiuni și la nivel local, deseori în coordonare cu autoritățile locale.

O încălcare a condițiilor unei sentințe suspendate este de competența unei instanțe de judecată.

Acolo unde o persoană este condamnată pentru altă faptă în timpul perioadei de suspendare (fiind o faptă care s-a desfășurat în timpul acestei perioade) înaintea pronunțării unei sentințe, instanța de judecată trebuie să se refere la sentința inițială și să se determine dacă sentința de suspendare ar trebui revocată.

În cazul în care alte încălcări se întâmplă, următoarele autorități acționează:

- Poliția
- Ofițerul de probațiune

Depinzând de natura încălcărilor, oricare din autoritățile sus-menționate pot formula o cerere la instanța de judecată, pentru a stabili o dată de audiere pentru cererea de revocare a sentinței de suspendare, acolo unde există temeiuri rezonabile pentru a considera ca o persoană a încălcat anumite condiții.

Muncă în folosul comunității

Codul penal prevede că instanțele judecătorești pot pronunța o sentință de prestare a muncii neremunerate în folosul comunității între 40 și 240 de ore, de către o persoană de 16 ani sau mai mult, dacă a fost condamnată pentru o faptă pentru care se putea da pedeapsă privării de libertate. Munca trebuie prestată printr-o sentință de muncă în folosul comunității care trebuie executată în mai puțin de un an de la data pronunțării sentinței. (conform *art.18 din Legea privind Amenzile* din 2010, o sentință de muncă în folosul comunității sub anumite condiții, trebuie executată între 30 și 100 de ore).

Judecătorul determină durata executării unei sentințe de muncă în folosul comunității și specifică alternativele la sentința de privare de libertate, care ar putea fi aplicate dacă sentința de muncă în folosul comunității nu este considerată aplicabilă.

Serviciul de probațiune din cadrul fiecărei instanțe este serviciul ales pentru determinarea viabilității acestei sentințe și pentru realizarea rapoartelor despre condamnați.

Sentința de supraveghere este stipulată de *Legea privind substanțele ilicite* din 1977.

Legea substanțelor ilicite (1977) și amendamentele la care a fost supusă, reglementează domeniul folosirii substanțelor ilicite, incluzând precizările rapoartelor făcute despre condamnați, trimise curților de judecată, la fel și supervizarea și opțiunile de tratament.

Art.28 (2) al aceleiași legi, subliniază detaliile supervizării deciziilor instanței care poate lua în considerare și aplicare altor măsuri.

Toate rapoartele și sentințele de supervizare, potrivit Legii sus-menționate, sunt redactate în mod special pentru abordarea problemei specifice, dar nu se aplică pentru alte delictе.

Forma sancțiunii supervizării și alte proceduri judiciare sunt precizate în *art.32 al Regulamentului Curților districtuale* din 1997.

Serviciul de probațiune de la fiecare instanță de judecată este stabilit de organul de executare în materie de antecedente sociale conform Legii privind folosirea substanțelor ilicite din 1977 (cu modificările ulterioare).

Serviciul de probațiune are responsabilitatea să retrimite către instanțe, condamnații care nu respectă condițiile legii sus-menționate.

Curtea sub a cărei jurisdicție se presupune că persoană condamnată a încălcat anumite condiții are autoritatea să permită intrarea în vigoare a sentinței de supervizare a persoanei condamnate.

Dacă respectiva instanță de judecată constată că persoană într-adevăr încalcă aceste condiții, procesul de supervizare poate fi revocat și curtea poate, să impună arestul la domiciliu obligatoriu sau să impună o altă pedeapsă⁷³.

Sentința de probațiune

Reprezintă o sancțiune alternativă prevăzută de Regulamentul privind curțile districtuale din 1997.

Dacă instanța constată fapte care nu au aplicabilitatea unei condamnări dar implică vinovăție, poate da o sentință de probațiune care supune persoana condamnată la o perioadă de probațiune pentru o perioadă determinată de timp de până la 3 ani.

Sentințele de probațiune sunt considerate condamnări care rămân în cazierul judiciar.

Condițiile care se pot impune persoanei condamnate printr-o astfel de sentință sunt: să aibă un comportament bun, să se prezinte în față instanței, să fie sub supravegherea ofițerului de probațiune, să coopereze, să anunțe orice schimbare de domiciliu sau loc de muncă, să nu se asocieze cu persoane condamnate.

Condamnatul trebuie să semneze un act prin care este de acord cu aceste condiții. Curtea trebuie să îl informeze pe condamnat în scris despre aceste condiții.⁷⁴

Ofițerul de probațiune are datoria să îl viziteze sau să primează rapoarte de la persoana aflată sub supraveghere pentru a determina dacă acesta din urmă respectă condițiile și are un comportament adecvat, în caz contrar acesta va sesiza instanța de judecată care poate să decidă în privința sentinței.

GERMANIA

Principala metodă de sancțiune care se aplică în dreptul penal german este amenda penală, potrivit unei statistici care arată că aceasta a fost sancțiunea aleasă în 79 % din cazurile judecate.⁷⁵

În sistemul juridic german faptele penale se împart în două mari categorii : *Vergehen* (fapte minore) și *Verbrechen* (fapte de o gravitate mai mare, care sunt sancționabile cu

⁷³https://www.researchgate.net/publication/326824982_Electronic_monitoring_and_monitoring_probation_The_case_of_Ireland

⁷⁴ Legea privind Probațiunea condamnaților 1907, secțiunea 2(1), 2(2) și 2(3)

⁷⁵ <http://www.vera.org/sites/default/files/resources/downloads/european-american-prison-report-v3.pdf> p9

minim un an de detenție). Două dintre principiile de bază ale sistemului de detenție din Germania sunt "resocializare" și "reabilitarea".

Astfel, *Legea privind regimul de detenție*, arată că viața din penitenciar trebuie să reflecte cât mai fidel viața din societate, pentru o reintegrare cât mai eficientă a celui pedepsit după executarea pedepsei.

Acest principiu este cunoscut drept principiul normalizării.⁷⁶ Mergând pe acest principiu și ținând cont de rolul important al familiei în această reintegrare socială, deținuților li se acordă deseori dreptul la vizite de către rude, dreptul de a-și cauta locuri de muncă sau locuință.⁷⁷

Tratamentul aplicat unor categorii speciale

Tineri

Pentru această categorie există o abordare diferită aplicată persoanelor cu vârsta între 18 -21 de ani. Această abordare este aplicată din anul 1953, când s-a considerat ca această categorie poate fi judecată de Curțile pentru minori, în cazul în care se consideră că dezvoltarea morală și psihologică a celui judecat este insuficientă pentru ca acesta să fie judecat sub legea normală.⁷⁸ Politica aplicată pentru această categorie este una de acordare a sancțiunii minime. Cele mai frecvente sancțiuni care sunt și recomandate prin legea penală sunt: amenda penală, avertismentele, munca în folosul comunității, restituirea prejudiciului, medierea și cursuri de comportament civic sau moral.

Persoane cu dizabilități psihice

În Germania, pentru această categorie socială nu este competent Ministerul Justiției, deoarece persoanele condamnate care au astfel de dizabilități psihice intră în jurisdicția instituțiilor de specialitate.

Privarea de libertate a tinerilor și suspendarea sentinței pentru probațiune presupune că judecătorul ia o decizie de reținere, dar executarea este suspendată sub anumite condiții.⁷⁹

Monitorizarea electronică - ME are ca scop să supravegheze arestul la domiciliu sau restricțiile de a fi prezent în anumite locuri.⁸⁰ Astfel, este doar o metodă care urmează instrucțiunile inițiale despre locurile unde ar trebui sau nu să fie și care completează supravegherea ofițerului de probațiune, care are competență să verifice dacă condițiile au fost respectate.

Costurile legate de monitorizarea electronică se ridică la circa 30 euro/zi pentru fiecare echipament, instalare cât și asistență tehnică iar tehnologia folosită este de tip GPS⁸¹.

Monitorizarea electronică poate fi utilizată în 4 contexte juridice – probațiune, suspendarea mandatului de arest, eliberare condiționată și ceea ce este numit în Germania

⁷⁶ <http://www.vera.org/sites/default/files/resources/downloads/european-american-prison-report-v3.pdf> p 7

⁷⁷ Frieder Dünkel, "German Prison Law and Human Rights"; Frieder Dünkel and Dieter Rossner, "Germany," in *Imprisonment Today and Tomorrow* (2001), edited by Dirk van Zyl Smit and Frieder Dünkel, 288-350.

⁷⁸ <http://www.vera.org/sites/default/files/resources/downloads/european-american-prison-report-v3.pdf> p 14

⁷⁹ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=DE

⁸⁰ Art.56c (2) no. 1 StGB

⁸¹ http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/proiecte/proiect_de_asist_tehn_4/Electronic_Monitoring_ROM.pdf

regimul de supraveghere de conduită. În majoritatea cazurilor (peste două treimi) sunt cazuri de probațiune. Infractorii sunt monitorizați 24/7, iar încălcările sunt pedepsite prompt. Costurile de ME reprezintă 33,83 de euro pe zi, spre deosebire de 96 de euro pe zi de închisoare⁸².

MAREA BRITANIE

ANGLIA⁸³

În dreptul englez, este consacrată instituția *scutirii condiționate de aplicare a pedepsei*, aplicabilă în cazul în care: persoana săvârșește o infracțiune a cărei pedeapsă nu este stabilită în mod expres; circumstanțele comiterii faptei și personalitatea infractorului dovedesc iraționalitatea aplicării pedepsei; adoptarea unei măsuri de probațiune (care implică supravegherea și asistența condamnatului) ar fi prea severă; termenul de încercare este de maxim trei ani.

Sistemul de probațiune englez⁸⁴ are la bază modelul „*punishment or enforcement*”⁸⁵. Ofițerii de probațiune adesea verifică datele doar telefonic deoarece se consideră că infractorul va face tot posibilul să respecte regulile. De asemenea, se poate cere o pedeapsă de probă. În ceea ce privește măsurile speciale, durata tratamentului în Anglia (Scoția și Țara Galilor) poate fi limitată la 2 ani iar orice abatere serioasă de la reguli poate duce la detenția individului.⁸⁶ Perioada de muncă în folosul comunității este de 12 luni.⁸⁷

Legislația Angliei, Țării Galilor și Scoției este unică în Europa în ceea ce privește stabilirea ordinelor de compensație ca sancțiuni neprivative de libertate⁸⁸ independente. Această compensare acoperă orice pierdere sau prejudiciu suferit de victimă ca rezultat al faptei ilicite. Suma maximă care poate fi impusă de instanțe este de 2000 de lire. Numeroase cercetări din Anglia și Țara Galilor au arătat că amenzile duc la scăderea nivelului de recidivism. În Scoția, o amendă poate fi transformată în executare până la 2 ani de închisoare.

Pe de altă parte, durata maximă pentru arestul la domiciliu este cuprinsă între 3-4 luni.

Munca în folosul comunității – sancțiune penală alternativă

Această sentință poate fi dată numai pentru infracțiunile care includ o pedeapsă privativă de libertate (în sistemul de drept din Anglia și Țara Galilor unele infracțiuni mai

⁸²http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/proiecte/proiect_de_asist_tehn_4/Electronic_Monitoring_ROM.pdf

⁸³Articolul 177 din Codul Penal 2003

⁸⁴ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=EW

⁸⁵ Ioan Durnescu, „An Exploration of the Purposes and Outcomes of Probation in European Jurisdictions”, „Probation Journal”, 2008, Sage, vol. 55 (3) p. 273. Ecaterina BALICA, Instituționalizarea probațiunii în România: Practici și Strategii Situaționale în Contextul (Post) Aderării la Uniunea Europeană, p. 2, <http://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.3-4-2009/08-EBalica.pdf>, 29.10.2015.

⁸⁶Raluca-Alexandra Fășie, Sancțiunile neprivative de libertate, Universitatea Nicolae Titulescu, Studiu coordonat de Prof.univ.dr. Traian Dima și Conf.univ.dr. Costică Păun, <http://legestart.ro/sancțiunile-neprivative-de-libertate/>, 30.10.2015.

⁸⁷Ibidem.

⁸⁸<http://www.prisonobservatory.org/alternatives/ALTERNATIVES%20TO%20PRISON%20IN%20EUROPE.%20UK.pdf>

puțin grave sunt doar pasibile de amenzi). Nu există condiții legale referitoare la tipul de infracțiune sau cazierul judiciar.

Consimțământul infractorului este necesar pentru:

- muncă în folosul comunității;
- tratamentul sănătății mintale,
- reabilitare după consum de droguri,
- pentru tratarea alcoolismului.

Munca în folosul comunității poate fi impusă împreună cu sancțiuni financiare dar nu poate fi contopită cu o pedeapsă privativă de libertate sau cu suspendarea executării pedepsei.

Serviciul Național pentru Gestionarea Infractorilor (NOMS⁸⁹) este o agenție a Ministerului Justiției și este responsabilă pentru furnizarea de servicii de gestionare a infractorilor adulți din Anglia și Țara Galilor. Există un total de 35 de Servicii de Probațiune care sunt direct responsabile pentru evaluarea, managementul riscului și supravegherea infractorilor pe baza granițelor geografice.

Persoana este atribuită unui ofițer de probațiune - Offender Manager - din partea Serviciului de Probațiune care acoperă localizarea geografică.

Sentință de închisoare cu suspendare - reprezintă sancțiunea alternativă⁹⁰ prin care instanța va stabili o perioadă de supraveghere, timp în care infractorul trebuie să se supună cerințelor comunității. Dacă infractorul nu respectă și nu se supune cerințelor sau comite o nouă infracțiune, instanța are competența de a activa pedeapsa cu închisoarea sau de a înlocui o pedeapsă privativă de libertate mai scurtă ori pentru a face condițiile mai severe.

Această sentință poate fi dată numai pentru infracțiunile privative de libertate. Nu există cerințe legale referitoare la tipul de infracțiune sau cazierul judiciar, dar sentința trebuie să fie de cel puțin 14 zile și nu mai mult de 12 luni.

Decizia pedepsei cu suspendare poate fi coroborată cu compensații financiare.

Amânarea sentinței⁹¹

Sentința poate fi amânată de către instanță pentru o perioadă de până la 6 luni, pentru a permite luarea în considerare a comportamentului infractorului după condamnare sau schimbări de circumstanțe.

Astfel, instanța poate numi un reprezentant al serviciului local de probațiune care poate acționa ca supraveghetor în timpul perioadei de amânare.

Aceasta poate solicita de asemenea o altă persoană care să acționeze în calitate de supraveghetor în timpul perioadei, dar numai cu acordul persoanei respective. În timpul perioadei de amânare, instanța poate impune infractorului o serie de condiții pe care ambele părți le consimt și pe care sunt de acord să le respecte.

Contravenientul trebuie să consimtă și trebuie să se angajeze să respecte toate cerințele. Nu există condiții specifice cu privire la infracțiune, dar instanța de judecată trebuie să considere că amânarea este în interesul justiției.

⁸⁹ <https://www.gov.uk/government/organisations/national-offender-management-service>

⁹⁰ Art. 189 al Legii de Justiție Penală, 2003

⁹¹ Art. 278 al Legii de Justiție Penală, 2003

Arestul la domiciliu (HDC)

În **Anglia**, arestul la domiciliu sau "*Home Detention Curfew*" (HDC) a fost introdus la 28 ianuarie 1999.⁹² Această practică mai este cunoscută și sub denumirea de "tagging". Obiectivul arestului la domiciliu este acela de a asigura o mai bună tranziție a infractorilor către viața în libertate. Sunt considerați eligibili pentru arest la domiciliu persoanele care au vârsta de peste 18 ani și care au de ispășit pedepse mai mari de 3 luni, dar nu mai mult de 4 ani de zile.⁹³ Durata minimă pe care o persoană trebuie să o petreacă în arest la domiciliu este de 14 zile.

Există 2 scheme legale foarte similare care operează în paralel: una prin Legea de Justiție Penală 1991 (astfel cum a fost introdus prin *art.34A* a Legii de prevenire a Criminalității și Neregulilor - "Crime and Disorder Act" 1998) iar cealaltă legată de *art.246* din Legea de Justiție Penală din 2003.

Arestul la domiciliu ("HDC") este o formă de eliberare anticipată în care persoana respectivă este monitorizată electronic timp de 12 ore pe zi.

Persoanele condamnate pot fi eliberate cu până la 135 de zile mai devreme decât era prevăzută inițial data eliberării (la mijlocul perioadei de sentință aplicată de către instanță de judecată). Punerea în aplicare este exercitată de către directorul închisorii ("prison governor"), în numele secretarului de stat.

Această măsură se aplică numai condamnaților cu pedepse curpinse între 3 luni și 4 ani de închisoare.

Deținuții trebuie să execute un minim de un sfert din pedeapsă (cu un minim de 30 de zile în arest), înainte de a fi lăsați în arest la domiciliu (HDC). De asemenea, deținuții trebuie să ispășească cel puțin 14 zile de arest la domiciliu (HDC) după eliberare.

Monitorizarea electronică în cadrul arestului la domiciliu este obligatorie. Pentru aceasta, este necesar acordul deținuțului.

Obligația de a efectua muncă în folosul comunității

Instanța impune ca infractorul să efectueze 40 - 300 de ore de muncă neremunerată. Instanța trebuie să se asigure că infractorul este capabil pentru a efectua astfel de muncă.

Obligația infractorului este de a coopera cu un consilier de probațiune sau cu un reprezentant al unui serviciu social care are responsabilități în ceea ce privește persoanele condamnate.

Infractorul trebuie să respecte toate condițiile pentru munca în comunitate, trebuie să păstreze legătura cu ofițerul responsabil conform instrucțiunilor și trebuie să informeze ofițerul responsabil cu privire la orice schimbare de adresă

Monitorizarea electronică⁹⁴ a respectării unei decizii de muncă pentru comunitate nu poate fi impusă în cazul în care Secretarul de Stat nu a notificat instanța de dispozitivele de monitorizare electronice ce sunt disponibile pentru zona geografică în cauză.

⁹²Home Detention Curfew, HM Prison Service, Order Ref. Number 6700, p.2, www.justice.gov.uk/downloads/offenders/psipso/psopso-6700.doc

⁹³Prisoners Families and Friends Service: Information Sheet No.2, Home Detention Curfew, p.1, <http://www.pffs.org.uk/uploads/Tagging.pdf>

⁹⁴http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/proiecte/proiect_de_asist_tehn_4/Electronic_Monitoring_ROM.pdf

Potrivit unui raport online BBC⁹⁵, monitorizarea electronică a unui infractor pe 1 an costă mai puțin de 10% din costul de închisoare pentru aceeași perioadă. Cu toate acestea, monitorizarea electronică poate genera economii de costuri doar dacă este utilizată pentru a înlocui detenția privativă de libertate și nu sentința de pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității deoarece ultima este mai puțin costisitoare, în termeni de implementare și executare.

SCOȚIA⁹⁶

Serviciu în folosul comunității

Instanța impune un ordin de *prestare de servicii pentru comunitate – CPO* - ca alternativă la detenție care va include o serie de cerințe dintr-un total de 9 disponibile (de asemenea impuse de instanța de judecată). "Instanța de judecată" este un termen generic folosit pentru toți judecătorii de la Curtea Supremă, "sheriffs din Sheriff Court" și judecătorii de pace și alți magistrați.⁹⁷

Există anumite limite minime și maxime în ceea ce privește perioada de supraveghere, numărul de ore de muncă neremunerată/ alte activități care pot fi impuse și timpul în care altă activitate trebuie completată, etc. Aceste limite sunt, de asemenea, specificate de către instanță ca parte a CPO.

CPO reprezintă o alternativă la detenție care prevede o serie de cerințe pe care infractorul trebuie să le respecte.

CPO poate fi impus pentru o perioadă de 6 luni și până la 3 ani (minim și durata maximă a obligației de supraveghere care trebuie să fie aplicată în toate cazurile, cu excepția muncii neremunerate / altă activitate care poate fi impusă pe cont propriu).

Muncă neremunerată / alte cerințe pot fi impuse pentru un anumit număr de ore între 20 și 300. Alt element de activitate de muncă neremunerată/alte cerințe legat de activitate: nu trebuie să depășească 30% din numărul total de ore impuse sau 30 de ore, luându-se în calcul numărul mai mic.

CPO poate include 9 cerințe. Decizia referitoare la condițiile impuse este luată de instanță, ca urmare a luării în considerare a faptelor și raportul de analiză socială prezentat de asistență socială. Cerințele sunt următoarele:

- supravegherea infractorilor;
- compensarea;
- munca neremunerată;
- durata programului;
- locul de domiciliu;
- tratament de sănătate mintală;
- tratament pentru dependența de droguri;
- tratament pentru dependența de alcool;

În cazul muncii neplătite, în cazul în care se impune ca fiind singura cerință a unui CPO, un ofițer în folosul comunității este responsabil de supravegherea și asigurarea respectării acesteia.

⁹⁵http://www.justice.gov.md/public/files/file/reforma_sectorul_justitiei/proiecte/proiect_de_asist_tehn_4/Electronic_Monitoring_ROM.pdf

⁹⁶Secțiunile 227A - 227ZK ale Codului de Procedură Penală (Scoția) 1995 (introduse de articolul 14 al Legii Justiției Penale și de Licențiere (Scoția).

⁹⁷https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=SC

- Ordonatorul de credite responsabil (asistență socială) va prezenta un raport încălcare în fața instanței și oferă detalii despre eșecului infractorului de a se conforma cu cerințele CPO.
- Instanța (judecătorul, șeriful sau judecătorul de pace) va decide cu privire la măsurile cele mai potrivite - de obicei emite o citare pentru infractor pentru o audiere de încălcare a legii sau un mandat de conciliere.
- Dacă infractorul admite încălcarea în cadrul ședinței, instanța decide cu privire la sancțiunea cea mai potrivită și cazul este închis. Dacă infractorul neagă încălcarea, o audiere este stabilită pentru a prezenta dovezi.
- Procurorul fiscal prezintă dovada încălcării în cadrul ședinței cu acest scop. Asistența socială poate fi, de asemenea, chemată să depună mărturie în cazul infractorului. În urma acestei audieri, instanța va decide dacă încălcarea este demonstrată. Dacă se dovedește încălcarea, instanța va impune apoi o sancțiune corespunzătoare, așa cum este prevăzut de legislație.
- **Monitorizarea electronică**⁹⁸ este folosită ca o sancțiune pentru încălcarea CPO și drept o condiție a unei decizii de eliberare în cazul în care se consideră adecvat. De asemenea, este utilizată ca parte a unei restricții de privare a libertății - o *sancțiune alternativă*.
- Monitorizarea electronică este utilizată ca un mijloc de a monitoriza respectarea cerințelor în cazul unei arestări la domiciliu sau al unui anumit spațiu la care trebuie să se limiteze persoana monitorizată.

Arestul la domiciliu a fost introdus în Scoția în 2006 și este folosit pentru perioadele mici de pedeapsă. Perioada de arest la domiciliu trebuie să reprezinte un sfert din totalul pedepsei. Perioada minimă este de 2 săptămâni iar cea maximă este de 6 luni.⁹⁹

OLANDA

În Olanda, magistrații au o gamă foarte largă de sancțiuni penale alternative pe care le pot pronunța în locul unei decizii de condamnare¹⁰⁰.

Una dintre opțiunile alternative este *"tranzacția"*. Aceasta presupune ca infractorul să plătească o sumă către trezorerie pentru a evita judecata penală.

O astfel de tranzacție poate presupune și transmiterea unor bunuri obținute în urma faptelor sale pentru care este judecat sau o sumă echivalentă prejudiciului.

O altă sancțiune alternativă este *prestarea de servicii neremunerate* pentru a recupera prejudiciul produs. Această măsură poate fi aplicată doar pentru fapte a căror pedeapsă ajunge la maxim 6 ani, dar care în Olanda acoperă vasta majoritate a delictelor¹⁰¹.

Alte sancțiuni alternative¹⁰² din sistemul penal olandez pot fi:

- *amenda penală*
- *serviciul în folosul comunității*¹⁰³

⁹⁸ <http://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2015/08/Scottish-and-International-Review-of-the-Uses-of-Electronic-Monitoring-Graham-and-McIvor-2015.pdf>

⁹⁹ Home Detention Curfew, Scottish Prison Service, <http://www.sps.gov.uk/Corporate/Information/HomeDetentionCurfew.aspx>, 01.11.2015.

¹⁰⁰ <http://vip-project.tk/sites/default/files/vip/VIP%20Situation%20in%20The%20Netherlands.pdf>

¹⁰¹ http://3e-rj-model.web.auth.gr/files/national_reports/Netherlands.pdf

¹⁰² https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=NL

¹⁰³ <https://www.ejcl.org/64/art64-27.html>

- compensații
- restricții de conducere
- mediere
- confiscarea de bunuri obținute fraudulos.

Legea privind sancțiunile financiare din 1983¹⁰⁴ precizează criteriile prin care amenziile penale sunt preferate în fața pedepselor privative de libertate.¹⁰⁵ Totuși, instanțele de judecată trebuie să motiveze considerentele pentru care se preferă amenda penală în locul pedepselor privative.

PORTUGALIA

Înlocuirea pedepsei cu închisoarea¹⁰⁶

Sanctiune penală alternativă prevăzută de *art. 43 din Codul penal*¹⁰⁷, aprobat prin Decretul-lege nr 400/1982 și republicat prin Legea nr 59/2007.

Există două situații în care poate fi aplicată:

- a) În cazul în care sentința cu închisoarea nu depășește 1 an, pedeapsa poate fi substituită cu o amendă sau o altă sancțiune aplicabilă care implică privarea de libertate, (art. 43, alin. 1 din Codul penal).
- b) Când pedeapsa cu închisoarea nu depășește 3 ani, judecătorul poate înlocui închisoarea cu o altă sancțiune, cum ar fi interdicția, pe o perioadă de la 2 la 5 ani, de exercitare a profesiei sau activității, în sectorul public sau sectorul privat, atunci când infracțiunea a fost săvârșită de condamnat în exercitarea profesiei respective, ori de câte ori instanța ajunge la concluzia că, prin acest mijloc pedeapsa se realizează într-un mod adecvat și suficient.

În cazul de mai sus a), pedeapsa închisorii nu poate depăși 1 an și executarea pedepsei nu poate fi o condiție considerată necesară pentru a preveni comiterea de infracțiuni în viitor;

b) În cazul în care sentința cu închisoarea nu depășește 3 ani și: judecătorul poate înlocui pedeapsa închisorii cu interdicția de a desfășura o activitate profesională sau o funcție publică sau privată sau activitate în cazul în care:

- Infracțiunea a fost comisă în exercitarea acestei activități profesionale ori funcție;
- Pedeapsa cu închisoarea nu depășește 3 ani;

Judecătorul consideră că sancțiunea alternativă este adecvată și suficientă pentru a îndeplini obiectivele pedepsei¹⁰⁸. (*Art. 498 din Codul de procedură penală*)

Sentința este notificată directorului persoanei condamnate, în cazul interzicerii exercitării unei funcții publice, iar în cazul de interdicție de exercitare a unei activități profesionale către autoritatea competentă, atunci când profesia depinde de o autorizație sau aprobare publică. (*Art. 499 din Codul de procedură penală*¹⁰⁹).

¹⁰⁴ Financial Penalties Act (FPA)

¹⁰⁵ Financial penalties Act 1983 - <http://www.ejcl.org/64/art64-27.html>

¹⁰⁶ <http://www.prisonobservatory.org/alternatives/ALTERNATIVES%20TO%20PRISON%20IN%20EUROPE.%20PORTUGAL.pdf>

¹⁰⁷ <http://www.codigopenal.pt/>

¹⁰⁸ http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?ficha=501&artigo_id=&nid=199&pagina=6&tabela=leis&nversao=&so_miolo

¹⁰⁹ http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?ficha=501&artigo_id=&nid=199&pagina=6&tabela=leis&nversao=&so_miolo

Arestul la domiciliu

Sanctiune penală alternativă stipulată de **art. 44 din Codul Penal**,¹¹⁰ aprobat prin Decretul-lege nr 400/1982 și republicat prin Legea nr 59/2007.

În anumite cazuri, judecătorul poate stabili că pedeapsa cu închisoarea este înlocuită cu obligația de a sta acasă (arest la domiciliu). Această obligație este supravegheată cu ajutorul mijloacelor tehnice de control de la distanță (**monitorizare electronică**)¹¹¹.

Judecătorul poate stabili arestul la domiciliu în cazul în care:

- Persoana condamnată își dă consimțământul;
- Judecătorul consideră că această sancțiune alternativă este adecvată și suficientă pentru a îndeplini obiectivele pedepsei;
- Pedeapsa cu închisoarea nu depășește un an;
- Pedeapsa cu închisoarea nu depășește doi ani, în cazul în care circumstanțele cazului sunt împotriva încarcerării, și anume că persoana condamnată:
 - este gravidă;
 - este sub vârsta de 21 de ani sau cu vârsta de peste 65 de ani;
 - este bolnavă sau cu handicap;
 - are un minor în întreținere;
 - are o rudă ce depinde exclusiv de el / ea.

Direcția Generală pentru Reintegrare Socială din Ministerul Justiției este responsabilă de supravegherea sistemului de monitorizare electronică. (**Art.5 din Legea nr.122/2009 care reglementează monitorizarea electronică**).

Munca în folosul comunității

Sanctiune penală alternativă¹¹² menționată de **art. 58. și 59 din Codul penal**, aprobat prin Decretul-lege nr 400/1982 și republicat prin Legea nr 59/2007.

În anumite circumstanțe judecătorul poate înlocui pedeapsa închisorii cu o sancțiune în conformitate cu care persoana condamnată lucrează pentru comunitate. Această sancțiune înseamnă că persoana condamnată oferă servicii gratuite pentru interesele comunității sau altor instituții publice.

Judecătorul poate lua o astfel de decizie, atunci când:

- Persoana condamnată își dă consimțământul;
- Pedeapsa cu închisoarea nu depășește 2 ani;
- consideră că este adecvată și suficientă pentru a îndeplini obiectivele pedepsei.

Direcția Generală pentru Reintegrare Socială este responsabilă pentru trimiterea de rapoarte către instanță ori de câte ori există încălcări (**art. 498** din Codul de procedură penală).

În conformitate cu **art.54, alin. 3, lit.a) și b) din Codul penal** portughez, persoana condamnată trebuie să:

- răspundă la citațiile emise de serviciile sociale;
- acceptă vizite din partea serviciilor sociale;
- furnizarea de informații și documente.

Aceste obligații pot fi impuse în cazul în care judecătorul întocmește un plan de reintegrare (art.53 din Codul penal). El poate întocmi un plan de reintegrare și atunci când a suspendat executarea pedepsei sau dispune liberarea condiționată.

¹¹⁰ <http://www.codigopenal.pt/>

¹¹¹ <https://www.euprobationproject.eu/sheets/pdf/pt.pdf>

¹¹² https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=PT

SPANIA

Eliberarea sub supraveghere este prevăzută de *art. 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86 și 87 din Codul Penal*.¹¹³ Această măsură implică suspendarea totală a executării pedepsei cu închisoarea, cu obligația de a urma una sau mai multe reguli de comportament (măsuri de eliberare supravegheate). În cadrul acestor măsuri poate fi dispusă și monitorizarea electronică –art.48.4 din Codul penal –care se realizează prin dispozitive tehnice ce includ tehnologia GPS ori radio-frecvență.

Instanța poate suspenda executarea pedepsei cu închisoarea de până la 2 ani. Judecătorul va lua în considerare riscul potențial reprezentat de către autorul infracțiunii, precum și de faptul că pot exista alte proceduri penale deschise împotriva acestuia.

Suspendarea va fi de la 2 la 5 ani în cazul în care pedeapsa cu închisoarea este mai mică de 2 ani, de la trei luni la un an pentru infracțiuni minore, având loc anterior audierea părților și luând în considerare situația personală a infractorului, faptele și durata pedepsei.¹¹⁴

Suspendarea executării nu se va aplica pentru soluționarea laturii civile respectiv răspunderea civilă.

Judecătorul sau instanța poate suspenda o sentință fără condiții în cazul în care infractorul suferă de o boală incurabilă, cu excepția cazului în care la momentul comiterii faptei infractorul avea o altă condamnare cu suspendare pentru același motiv.

Suspendarea executării pedepsei este întotdeauna condiționată pentru infractor de a nu comite o nouă infracțiune în perioada de timp stabilită de judecător. În cadrul pedepselor cu suspendare judecătorul poate, dacă consideră necesar, să impună anumite obligații suplimentare:

1. Interzicerea de a merge în anumite locuri.
2. Interzicerea de abordare a victimei sau unor rude ale sale sau alte persoane, sau interzicerea de a comunica cu ei.
3. Interzicerea de a călători fără autorizarea judecătorului local sau instanței.
4. Înfățișarea în fața Serviciului de administrare a instanței, în scopul de a raporta și explica activitățile sale.
5. De a lua parte la formarea profesională, educațională, culturală.
6. Orice altă obligație pe care judecătorul le consideră necesare pentru condamnat pentru reabilitare socială, cu consimțământul său anterior, și atâta timp cât nu există nicio atingere pentru demnitatea lui.

Muncă în folosul comunității

Sanctiune penală alternativă¹¹⁵ prevăzută de *art. 33, 39, 40, 49, 53 și 88 din Codul Penal*.¹¹⁶

¹¹³ <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>

¹¹⁴ [http://www.institucionpenitenciaria.es/web/export/sites/default/datos/descargables/publicaciones/SIS. PE_NITENCIARIO_2014_ING_acc_2.pdf](http://www.institucionpenitenciaria.es/web/export/sites/default/datos/descargables/publicaciones/SIS_PE_NITENCIARIO_2014_ING_acc_2.pdf)

¹¹⁵ <http://www.prisonobservatory.org/alternatives/ALTERNATIVES%20TO%20PRISON%20IN%20EUROPE.%20SPAIN.pdf>

¹¹⁶ <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>

Persoana condamnată are obligația de a efectua diferite activități comunitare neremunerate. Aceste activități pot consta, în legătură cu infracțiuni similare ca cea săvârșită de infractor, în repararea prejudiciului sau sprijinirea victimelor.¹¹⁷

Munca în folosul comunității poate fi dispusă de către instanță cu un maxim de 8 ore pe zi. Condiții :

1. executarea acesteia va fi controlată de către Autoritatea de Supraveghere respectiv judecătorul de penitenciar.
2. executarea acesteia va fi supravegheată de către Administrația Penitenciarului.
3. nu aduce atingere demnității persoanei condamnate.
4. administrația penitenciarului trebuie să furnizeze serviciul comunității și stabilește acordurile de cooperare necesare.
5. serviciul comunitar se bucură de același nivel de protecție ca și cel pe care legile de securitate socială le oferă pentru locul de muncă .
6. nu este condiționată de orice interese economice.

Munca în folosul comunității va fi aplicată pentru:

anumite infracțiuni legate de violență, violența în familie, furt auto, infracțiuni conexe, nerespectarea obligațiilor familiare, de pericol, amenințare, acuzații calomnioase, daune materiale în sectorul public sau privat, infracțiunilor de mediu și cruzimea față de animale.

Tot în acest sens, art. 37 din Codul penal precizează că arestul la sfârșit de săptămână se aplică timp de 36 de ore, ceea ce este egal cu două zile (se are în vedere partea luminoasă a zilei), iar perioada maximală a acestei pedepse este de 24 de săptămâni, cu excepția cazurilor, când arestul este aplicat în locul pedepsei în forma închisorii.

SUEDIA

În Suedia, pedeapsa închisorii poate fi impusă dacă sunt motive speciale, iar pedeapsa minimă pentru o faptă penală este de 1 an de închisoare sau mai mult.

Sentința cu probațiune¹¹⁸ - Sancțiune penală alternativă - *art.28 și 30 din Codul Penal*¹¹⁹

O sentință de probațiune înseamnă că persoana condamnată este sub supraveghere pe perioadă de probă de 3 ani. În timpul perioadei de probă, persoana condamnată trebuie să ducă o viață ordonată și să încerce să se sprijine pe abilitățile sale. Regulile pot fi impuse în ceea ce privește modul său de viață (măsurile de probațiune).

O sentință de probațiune poate fi, de asemenea, coroborată cu o zi amendă și cu condiția de a efectua muncă în folosul comunității sau închisoare pe termen scurt (maximum 3 luni).

Dacă condamnatul comite noi infracțiuni sau încalcă orice condiții speciale, sentința de probă poate fi revocată și alte sancțiuni pot fi impuse.

Instanța poate alege o sentință de probațiune în loc de închisoare în cazul în care există motive să se creadă că o astfel de sancțiune poate contribui la dosarul inculpatului dacă acesta a avut antecedente penale. De asemenea, ca regulă principală, pedeapsa pentru infracțiuni nu trebuie să depășească un an de închisoare.

¹¹⁷ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=ES

¹¹⁸ https://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=SE

¹¹⁹ www.legislationline.org/documents/id/8919

Motive speciale de probațiune pe care instanța le poate lua în considerare:

- a.) Dacă a avut loc o îmbunătățire evidentă în situația personală sau socială a acuzatului într-un sens în care poate fi prezumată ca având un impact asupra criminalității;
- b.) Dacă acuzatul este supus unui tratament pentru abuzul de substanțe care produc dependență sau alta condiție care poate fi prezumată a avea un impact asupra criminalității sale, sau dacă utilizarea abuzivă a unei substanțe care produce dependență sau o altă circumstanță specială care necesită îngrijire esențială sau alt tratament care a contribuit la săvârșirea infracțiunii și acuzatul se declară dispus să urmeze un tratament în conformitate cu un plan personal care poate fi realizat în colaborare cu punerea în aplicare a sancțiunii sau dacă inculpatul este dispus să beneficieze de o perioadă de probă condiționată de muncă în folosul comunității;

Instanța poate decide dacă o persoană condamnată la probațiune trebuie să respecte condițiile care pot fi legate de:

- Locul de reședință sau de găzduire pentru o perioadă determinată de până la maximum 1 an de zile atunci când este cazul.

- Ocuparea forței de muncă, alte activități lucrative, educație sau formare,

- Îngrijire medicală, tratament pentru alcoolism sau alte îngrijiri sau tratament în afara unui spital sau a altei unități similare. În acest caz, e posibil să le fie prescris să ofere probe de sânge pentru a monitoriza că nu se află sub influența unor substanțe care produc dependență.

- probațiunea poate fi, de asemenea, corelată cu o zi-amendă și cu o condiționare de muncă în folosul comunității sau cu închisoare pe termen scurt (maximum trei luni)

- Instanța districtuală (*tingsrätt*) pronunță sentința de probațiune.

- Serviciul Penitenciar și Probațiune suedez este parte a sistemului juridic și este responsabil de supravegherea persoanelor condamnate. Principalele atribuții ale Serviciului sunt: de a pune în aplicare sentințele de închisoare și probațiune, de a supraveghea persoanele eliberate condiționat, de a pune în aplicare instrucțiuni pentru folosul comunității și să efectueze anchete în cauze penale. Serviciul Penitenciar și Probațiune este compus dintr-un sediu central, 6 birouri regionale și un serviciu de transport. Fiecare regiune dispune de închisori de arest preventiv, penitenciare și unități de probațiune, care cooperează pentru a ajuta inculpații să se adapteze în cel mai bun mod posibil la o viață fără criminalitate.¹²⁰

Sentință condiționată – Sancțiune penală alternativă¹²¹

La o pedeapsă condiționată impusă de o instanță poate fi supusă o persoană care a săvârșit o infracțiune pentru care sancțiunea unei amenzi este considerată inadecvată. Codul penal nu prevede un maxim pentru valoarea penală a infracțiunii care ar putea fi sancționată cu o pedeapsă condiționată. Cu toate acestea, practica judiciară a stabilit, ca regulă principală, că valoarea penală a infracțiunii să nu depășească un an de închisoare. În plus, instanța poate lua în considerare natura infracțiunii. Instanța poate alege o sentință condiționată în loc de închisoare în cazul în care există temerea că acuzatul va fi vinovat de

¹²⁰<https://www.crimesolutions.gov/ProgramDetails.aspx?ID=546>

¹²¹Art. 27 și 30 Codul Penal Suedez - <http://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-penal-code/>

criminalitate continuă. O pedeapsă condiționată nu necesită acordul persoanei respective însă instanța poate dispune și **monitorizarea electronică**¹²² a acesteia¹²³.

Instanța poate considera că sentința poate fi contopită cu muncă în folosul comunității. Pe de altă parte, o astfel de condiție necesită acordul persoanei condamnate.

Persoana condamnată la o pedeapsă condiționată este obligată să ducă o viață ordonată și să poată să se întrețină. Dacă infractorului i-a fost impus să ofere despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de infracțiunea comisă, infractorul va face ceea ce se află în capacitatea sa de a îndeplini această obligație. Instanța poate stabili că, în timpul perioadei de probațiune¹²⁴ infractorul să plătească prejudiciul adus.

O pedeapsă condiționată poate fi coroborată cu "o zi-amendă", cu condiția de a efectua muncă în folosul comunității, dar nu cu o pedeapsă privativă de libertate. Parchetul este responsabil pentru incidentele legate de încălcarea perioadei de probațiune.

În cazul în care inculpatul nu se conformează cu condițiile stabilite în cadrul sentinței condiționate, instanța poate, în cazul în care procurorul acționează în această chestiune înainte de expirarea perioadei de probă și având în vedere circumstanțele să i se acorde un avertisment sau o revocare a sentinței condiționate și va decide adoptarea unei alte sancțiuni. O sentință condiționată și o pedeapsă de probațiune pot fi contopite cu condiția de a presta muncă în folosul comunității, între 40 și 240 de ore de muncă neremunerată.

Concluzii

*Sanctiunile penale alternative*¹²⁵ la pedeapsa închisorii reprezintă un remediu pentru eliminarea consecințelor negative ale detenției și o consecință a evoluției și umanizării pedepselor¹²⁶. Aceste sancțiuni penale neprivative de libertate reprezintă o alternativă preferabilă pedepsei cu închisoarea doar în cazul unor infracțiuni mai puțin grave și a unor infractori care prezintă un pericol social redus.¹²⁷

Ca efect al globalizării, sursele de reglementare juridică internațională, precum și reglementările la nivelul Uniunii Europene au reprezentat un serios impuls în afirmarea și implementarea sancțiunilor penale alternative la pedeapsa închisorii și a măsurilor comunitare¹²⁸.

Un rol important în executarea sancțiunilor penale alternative¹²⁹ revine serviciilor de probațiune, care își desfășoară activitatea în toate fazele procesului penal.

Costurile¹³⁰ pe care le suportă societatea în legătură cu infracționalitatea se compun din costurile pentru prevenirea infracțiunilor (inclusiv ordinea publică, protecția individuală, asigurarea bunurilor pentru cazuri de furt etc.), costurile ca efect al infracțiunii (daunele cauzate sănătății, serviciile de protecție a victimei, prejudiciul fizic și psihologic care este

¹²² <https://www.mpicc.de/files/pdf1/haverkamp.pdf>

¹²³ <https://www.crimeandjustice.org.uk/publications/cjm/article/old-and-new-uses-electronic-monitoring-sweden>

¹²⁴ <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.857.4797&rep=rep1&type=pdf>

¹²⁵ https://www.researchgate.net/figure/Comparison-of-indicators-related-to-classical-and-alternative-forms-of-punishment_tbl1_322721451

¹²⁶ http://www.prisonobservatory.org/upload/EPO_2_WS1_Final_report.pdf

¹²⁷ <https://www.eijst.org.uk/images/frontImages/articles/Vol.7No.6/4.26-47.pdf>

¹²⁸ http://probațiune.gov.md/tc_userfiles/file/Strategia/Studiu_comparativ_MSC_in_Europa_FINAL.PDF

¹²⁹ <https://www.iriss.org.uk/resources/insights/electronic-monitoring-criminal-justice-system>

¹³⁰ <http://www.prisonobservatory.org/upload/Manifesto%20English%20variation%202.pdf>

greu de estimat etc.) și costurile de răspuns la infracțiuni (costurile de urmărire penală, judecare a cauzei, serviciul de probațiune și penitenciar, costurile de detenție, costurile legate de monitorizarea electronică etc.)¹³¹

Avantajele de natură economică și socială ale sancțiunilor penale alternative explică în mare măsură necesitatea aplicării lor, concomitent cu diversificarea acestor sancțiuni pentru a răspunde mai eficient individualizării pedepselor, precum și necesității apărării societății.

¹³¹http://justice.gov.md/public/files/file/studii/STUDIU_PRIVIND_EFICIENA_EXECUTRII_SANCIUNILOR_IN_COMUNITATE.Pdf- Make justice work: Are short term prison sentences an efficient and effective use of public resources? Matrix Evidence, June 2009, p. 10.